Súd:	Okresný súd Bratislava V
Spisová značka:	7C/72/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu:	1519205778
Dátum vydania rozhodnutia:	06. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Jaroslav Šupa
ECLI:	ECLI:SK:OSBA5:2023:1519205778.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Bratislava V pred sudcom Mgr. Jaroslavom Šupom v právnej veci žalobcov: 1/ P. D., nar. X.XX.XXXX, trvalo bytom E. XXX a 2/ X. E., nar. XX.X.XXXX, trvalo bytom E. XXX, obaja žalobcovia právne zastúpení: HHB advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Andreja Kmeťa 13, Martin, proti žalovanému: UNIQA pojišťovna, a.s., so sídlom Evropská 810/136, Vokovice, Praha, Česká republika, IČO: 49 240 480, konajúcemu prostredníctvom: UNIQA pojišťovna, a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, so sídlom Krasovského 15, Bratislava, IČO: 53 812 948, právne zastúpenému: PRK Partners s. r. o., advokátska kancelária so sídlom Hurbanovo námestie 3, Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 19 100,- € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 22 900,- € do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Vo zvyšku súd žalobu z a m i e t a.

IV. Žalobkyňa 1/ a žalobca 2/ majú voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou na tunajší súd dňa 18.11.2019 domáhali voči pôvodne žalovanému UNIQA poisťovňa, a.s., so sídlom Krasovského 15, Bratislava IČO: 00 653 501 (ďalej tiež len ako „UNIQA poisťovňa, a.s.“), každý zaplatenia sumy 60 000,- €, ako aj náhrady trov konania, a to titulom poistného plnenia zodpovedajúceho náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2. Svoju žalobu odôvodnili tým, že v bližšie nezistenej dobe medzi 20:35 hod. dňa 21.11.2017 a 09:52 hod. dňa 22.11.2017 došlo v katastri obce Horné Naštice k dopravnej nehode motorového vozidla Hodna Civic, ev. č. Y., ktoré v čase nehody viedol E. E., naposledy bytom Ž. XXXX/XX, Y. P. Y., nar. X.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX (ďalej len „Vodič“), ktorý spoločne s manželkou Z. E.Á. naposledy bytom Ž. XXXX/XX, Y. P. Y., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX, v dôsledku tejto nehody zahynuli. Vodičom vedené motorové vozidlo zišlo v úseku s ostrou pravotočivou zákrutou z poľnej cesty a padlo na vodnú hladinu nádrže Prusy, kde došlo k jeho postupnému zatopeniu a ponoreniu pod hladinu na dno nádrže. Posádka motorového vozidla (vodič s manželkou Z. E.) zahynula v dôsledku utopenia. V dôsledku dopravnej nehody zahynutí vodič a Z. E. boli rodičia žalobcov. Dopravná nehoda a jej následky sú teda skutočnosťou, ktorá spôsobila výrazný zásah do osobnosti žalobcov, najmä do ich práva na súkromie a rodinný život. Dopravná nehoda bola aj predmetom vyšetrovania orgánmi činnými v trestnom konaní, avšak tie po zistení, že vinníkom dopravnej nehody bol vodič, trestné stíhanie zastavili,

keďže to nemožno viesť proti osobe, ktorá zomrela. Majiteľkou a držiteľkou motorového vozidla Hodna Civic, ev. č. Y. bola v čase dopravnej nehody N. Š., bytom E. XXX, Z., matka Z. E. a stará matka žalobcov. N. Š. dala vodičovi povolenie na vedenie motorového vozidla Hodna Civic, ev. č. Y., ktorý s ním bežne jazdil (používal ho). Uvedené vyplýva z jej výsluchu realizovaného na OR PZ Bánovce nad Bebravou v súvislosti s trestným stíhaním vodiča. N. Š. uzavrela s pôvodným žalovaným poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXX, ktorá platila v čase dopravnej nehody. Zodpovednosť za smrť Z. E., a teda za zásah do osobnostných práv žalobcov, nesie vodič. Vodič je teda osobou, ktorá je podľa § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež len ako „zákon č. 381/2001 Z. z.“) poistená na základe poistnej zmluvy uzavretej medzi N. Š. a pôvodným žalovaným. Povinnosť plniť (nahradiť spôsobenú škodu - nemajetkovú ujmu) nie je žiadnym z ustanovení § 5 zákona č. 381/2001 Z. z. nijako obmedzená alebo vylúčená. Žalobcovia ako osoby poškodené v dôsledku dopravnej nehody majú proti vodičovi nárok na náhradu škody - na náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku úmrtia svojej matky, ktoré spôsobil vodič. Podľa § 15 zákona č. 381/2001 Z. z. sa ale žalobcovia môžu obrátiť so svojim nárokom aj priamo proti poisťovni, keďže vodič bol ňou poistený na základe poistnej zmluvy č. XXXXXXXXXX. V súvislosti s pasívnou vecnou legitimáciou poisťovne žalobcovia poukázali aj na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 16.10.2016, v ktorom sa Ústavný súd SR dostatočne jasne vyjadril k povinnosti hradiť nemajetkovú ujmu v peniazoch z prostriedkov povinného zmluvného poistenia. K zásahu do svojich osobnostných práv žalobcovia uviedli, že nečakaná a neprirodzená smrť matky dokáže objektívne výrazne zasiahnuť do osobnostných práv každého dieťaťa. Smrť Z. E. spôsobila zásah najmä do práva žalobcov na súkromie, ktorého integrálnou súčasťou je právo na rodinný život. Žalobcovia už nikdy nebudú môcť pokračovať v spoločnom živote so svojou matkou a rozvíjať ho. Smrť ich matky bola zároveň veľmi nečakaná, čo zintenzívňuje silu zásahu do ich duševnej oblasti. Právo žalobcov na rodinný život je trvalo a nenapraviteľne poškodené. Žalobkyňa 1/ veľmi ťažko znášala správu o smrti svojej matky. Objektívne pozorovateľnou skutočnosťou potvrdzujúcou jej ťažké psychické rozpoloženie je fakt, že po dopravnej nehode nedokázala pokračovať vo svojom zamestnaní na Exekútorskom úrade G.. G. J., súdnej exekútorky, a na obdobie od 22.11.2017 až do 13.12.2017 do svojho zamestnania nechodila. Aby sa žalobkyňa 1/ dokázala so vzniknutou situáciou vyrovnať, musela absolvovať niekoľko návštev psychológa, v ktorých aj naďalej pokračuje, keďže so smrťou matky ani takmer po dvoch rokoch stále nie je plne vyrovnaná. Žalobca 2/ bol zároveň zverený do starostlivosti žalobkyne 1/, čo tiež prehĺbilo jej psychické zaťaženie z dôvodu pocitu zodpovednosti za svojho brata, ktorú dovtedy mali jej rodičia a ktorú by naďalej mali, keby nebolo dopravnej nehody. Žalobca 2/ mal v čase dopravnej nehody relatívne nízky vek, a to 16 rokov. Vzhľadom na jeho nižší vek mala správa o smrti jeho matky výraznejšie negatívny dopad na jeho osobnosť. Ťažšie sa mu fungovalo v škole, mával úzkosť, nepokojný spánok a hoci iracionálne, ale predsa prítomné pocity viny za vznik dopravnej nehody. S počiatku si dopravnú nehodu a jej následky plne neuvedomoval, ale tie naňho doľahli časom, kedy bol tiež nútený vyhľadať odbornú psychoterapeutickú pomoc (od 7.5.2019). Vzhľadom na všetky okolnosti tejto veci, predovšetkým na intenzitu, rozsah a trvanie nepriaznivých následkov dopravnej nehody, podľa názoru žalobcov žiadna forma morálneho zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nepostačuje, aby bola primerane vyvážená a zmiernená nemajetková ujma na strane žalobcov, ktorých právo na ochranu osobnosti bolo porušené smrťou matky Z. E.. V tejto veci ide o zásah mimoriadne významný, veľmi hlboký, no najmä nereparovateľný, ku ktorému došlo v súvislosti s dopravnou nehodou. Vplyv ostatných satisfakčných inštrumentov preto nemožno v tejto veci nijako významne zohľadňovať - najmä keď väčšina z nich nenastala, resp. objektívne nie je možná (ospravedlnenie vodiča, upustenie od zásahu).

3. Pôvodný žalovaný vo svojom vyjadrení k žalobe uviedol, že medzi dňom 21.11.2017 na 22.11.2017 došlo k dopravnej nehode, kedy vozidlo zn. HONDA CMC, EČ: Y., VIN: H. vedené vodičom E. E., naposledy bytom Ž. XXXX/XX, Y. P. Y., dátum narodenia X.XX.XXXX, zišlo v úseku s ostro točivou zákrutou z poľnej cesty a dopadlo na vodnú hladinu nádrže Prusy v katastri obce L. P. a následne sa potopilo. Následkom dopravnej nehody došlo k smrti poškodenej - manželky vodiča, Z. E., naposledy bytom Ž. XXXX/XX, Y. P. Y., dátum narodenia XX.X.XXXX, ako aj vodiča, v dôsledku utopenia. Pôvodný žalovaný mal s N. Š., trvalo bytom E. XXX, Z., ako poistníkom, uzatvorenú poistnú zmluvu AUTO & VOĽNOSŤ - PZP č. XXXXXXXXXX, predmetom ktorej bolo povinné zmluvné poistenie za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla so začiatkom poistenia 21.9.2017 na dobu neurčitú. Dňa 28.11.2017 poistník oznámil poisťovni vznik škodovej udalosti, ku ktorej v zmysle opisu poistníka malo dôjsť tak, že vozidlo z nezistených príčin zišlo z poľnej cesty do vodnej nádrže. Dňa 18.12.2017 Okresné riaditeľstvo PZ Bánovce nad Bebravou oznámilo poisťovni, že oznámenie o dopravnej nehode nie je

možné zaslať, nakoľko v uvedenom prípade je vedené trestné konanie vo veci prečinu usmrtenia proti vodičovi. Dňa 14.3.2018 Okresné riaditeľstvo PZ Bánovce nad Bebravou vydalo uznesenie, ČVS: ORP - XXX/VYS-Y.-XXXX, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie voči vodičovi, v dôsledku neprípustnosti trestného stíhania proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Z odôvodnenia uznesenia OR PZ vyplýva, že vodič vozidla jazdil so svojim vozidlom po účelovej komunikácií pozdĺž vodnej nádrže Prusy, vpravo smerom do obce Prusy v rýchlosti 40 až 60 km/h, kde z bližšie nevysvetlených príčin zišiel v úseku s ostrou pravotočivou zákrutou mimo komunikáciu vľavo na vodnú hladinu nádrže Prusy. Následkom tohto deja došlo k poškodeniu prednej časti vozidla, k jeho postupnému zatopeniu a ponoreniu pod hladinu na dno nádrže. Dňa 28.4.2018 Okresné riaditeľstvo PZ v Y. P. Y. doručilo poisťovni neúplný znalecký posudok č. XXXXXXX, ktorý vypracoval znalec M.. D. L. z odboru doprava cestná vo veci škodovej udalosti na základe žiadosti Okresného riaditeľstva PZ SR Odbor kriminálnej polície Bánovce nad Bebravou. Zo znaleckého posudku vyplýva, že prvok, ktorý spôsobil vznik kolíznej situácie a následne škodovú udalosť predstavoval kolízny vjazd vozidla vľavo mimo komunikáciu. Nie je však dostatočne preukázateľné, či vodič vedome alebo nevedome vyvolal kolíznu situáciu a z akých dôvodov nezabránil tomuto deju, ktorý bol príčinou škodovej udalosti. Znalec tiež skonštatoval, že príčinu nehody z technického hľadiska nie je možné určiť. Dňa 28.4.2018 OR PZ v Bánovciach nad Bebravou doručilo poisťovni znalecký posudok č. XXX/XXXX, ktorý vypracovali znalkyne D.. V. Č., E.. a D.. H. B., E.. vo veci súdnej pitvy zomrelej poškodenej. Zo znaleckého posudku vyplýva, že príčinou smrti poškodenej bolo udusenie utopením. Dňa 23.5.2018 Okresné riaditeľstvo PZ v Bánovciach nad Bebravou doručilo poisťovni znalecký posudok č. XXX/XXXX, ktorý vypracovali znalkyne D.. V. Č., E.. a D.. H. B., E.., vo veci súdnej pitvy zomrelého vodiča. Zo znaleckého posudku vyplýva, že príčinou smrti vodiča bolo udusenie utopením.

4. Pôvodný žalovaný mal za to, že v konaní nie je pasívne vecne legitimovaný. Vo svojom vyjadrení k žalobe preto ďalej uviedol, že Občiansky zákonník dôsledne rozlišuje medzi pojmom škoda a nemajetková ujma, pretože kým jedno je považované za ujmu materiálnu (vrátane škody spôsobenej na zdraví, ktorá je poisťovňou v režime povinného zmluvného poistenia za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla nahrádzaná), druhé predstavuje ujmu výlučne v osobnostnej sfére poškodených, preto tieto pojmy nemožno zamieňať. Z doslovného znenia kogentného ustanovenia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. vyplýva, že toto poistenie nepokrýva uvedený druh nemajetkovej ujmy, ale kryje iba „škodu na zdraví“, pričom škodu na zdraví a nároky spôsobené zásahom do osobnostných práv Občiansky zákonník systematicky a obsahovo od seba oddeľuje. Rovnako aj zákon č. 381/2001 Z. z. v § 4 ods. 2 používa pojem škoda a nie nemajetková ujma. Zákon č. 381/2001 Z. z. nie je vo vzťahu k pojmu škoda špeciálnym predpisom, ktorý má prednosť pred všeobecným Občianskym zákonníkom. Náhradu škody nie je možné stotožňovať s náhradou nemajetkovej ujmy. Tento názor potvrdzuje aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 168/2009 zo dňa 20. apríla 2011. Súdny dvor v rozsudku Súdneho dvora Európskej Únie zo dňa 24. októbra 2013 vo veci C-22/12 L. rozlišuje medzi (i) rozsahom povinnosti kryť poistením spôsobenú škodu pri dopravnej nehode ako autonómnym pojmom európskeho práva, ktorý je zakotvený v tzv. Motorových smerniciach a musí sa vykladať jednotne, v súlade s účelom smernice a (ii) rozsahom zodpovednosti za škodu, čo je pojem vnútroštátneho práva, ktorý si členské štáty môžu upraviť rozdielne. Súdny dvor v tomto odôvodnení v podstate povedal, že kým členské štáty majú záväzok zachovať pojem „rozsah povinnosti kryť poistením spôsobenú škodu“ jednotne, v súlade s Motorovými smernicami, to, akým spôsobom členské štáty svoj záväzok splnia a akým spôsobom pojem transponujú do vnútroštátneho práva, je už vecou členského štátu. Súdny dvor vôbec neposudzoval obsah vnútroštátneho pojmu „škoda“, skúmal iba to, či sa podľa slovenského práva nahrádza aj nemajetková ujma spôsobená poškodeným. S poukazom na § 11 a 13 Občianskeho zákonníka preto uzavrel, že tým, že podľa slovenského občianskeho práva je možné priznať náhradu aj nemajetkovej ujmy v peniazoch, má byť aj táto hradená v rámci povinného zmluvného poistenia, aby bol zabezpečený plný účinok smerníc. Súdny dvor tým však automaticky nepovedal a nevyplýva to zo žiadneho bodu odôvodnenia Rozsudku SD EÚ, že vnútroštátny pojem „škoda“ má byť vykladaný tak, že doň patrí aj nemajetková ujma. Súdny dvor v Rozsudku SD EÚ nevyložil, či v rámci posudzovanej právnej úpravy poistného krytia povinného zmluvného poistenia je zahrnutá aj náhrada nemajetkovej ujmy spôsobená blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode alebo nie. Keďže slovenské právo neupravuje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej obetiam usmrteným pri dopravných nehodách v rámci úpravy zodpovednosti poisteného za škodu, nie je potrebné, aby tento nárok bol v zmysle rozsudku zahrnutý v poistnom krytí z povinného zmluvného poistenia. Pokiaľ ide o rozhodnutia Ústavného súdu SR týkajúce sa rozsahu poistného krytia, pôvodný žalovaný uviedol, že Ústavný súd SR nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, a preto môže zasahovať do výkladu zákonov a iných všeobecne

záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje svojvôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd preto nemôže nahrádzať Najvyšší súd SR pri výklade a aplikácii zákona č. 381/2001 Z. z. Ústavný súd SR neposudzoval vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, ale len to, či prípadné porušenie práva právoplatným rozhodnutím súdu predstavuje taký intenzívny zásah do základných práv účastníka konania, ktorý by odôvodňoval zrušenie tohto rozhodnutia.

5. Pôvodný žalovaný mal tiež za to, že na tento prípad sa vzťahuje výluka z poistenia podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1. zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého s výnimkou náhrady škody na zdraví a nákladov pri usmrtení „poisťovateľ za poisteného nenahradí škodu, za ktorú poistený zodpovedá svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti.“ V dôsledku blízkeho vzťahu žalobcov a vodiča a existencie spoločnej domácnosti boli splnené podmienky výluky a preto nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nevznikol. V priebehu šetrenia škodovej udalosti poisťovni nebol poskytnutý kompletný znalecký posudok znalca z odboru cestná doprava. Z jeho neúplného znenia predloženého poisťovni navyše vyplýva, že príčina škodovej udalosti nie je jednoznačne určená a preto mal pôvodný žalovaný dôvodné pochybnosti o zavinení škodovej udalosti vodičom. Zistenie miery zavinenia vodiča v tomto konaní je pre rozhodnutie vo veci kľúčové.

6. K nemajetkovej ujme vo svojom vyjadrení pôvodný žalovaný uviedol, že žiadnym spôsobom nechce spochybňovať tragickosť škodovej udalosti, mal však za to, že samotná smrť poškodenej ešte nemusí nevyhnutne viesť aj k vzniku nemajetkovej ujmy u pozostalých, to závisí od konkrétnych skutkových okolností (napr. od vzájomnej blízkosti a intenzity vzťahu medzi zomrelým a pozostalými). Porušenie práva na život síce môže viesť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život, čím môže (ale nemusí) dôjsť k vzniku nemajetkovej ujmy u pozostalých osôb, ktoré so zomrelou osobou mali blízky vzťah. Žalobcovia sú preto povinní vznik nemajetkovej ujmy riadne preukázať. Tento však žalobcovia žiadnym spôsobom nepreukázali. Pôvodný žalovaný tiež považoval výšku žalobcami uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy za neprimeranú (a to bez ohľadu na skutočnosť, že žalobcovia zatiaľ vznik nemajetkovej ujmy vôbec nepreukázali). Požadovaním neprimerane vysokej sumy žalobcovia počítajú s tým, že v prípade, ak by tunajší súd uzavrel, že poisťovňa je pasívne vecne legitimovaná v tomto konaní (s čím zásadne nesúhlasil) sa tejto sumy aj reálne domôžu. Žalobcovia žalobou požadujú náhradu nemajetkovej ujmy spolu vo výške 120 000,- €. Je zrejmé, že od vodiča alebo poistníka by takúto vysokú sumu nikdy neboli požadovali, pričom je pravdepodobné, že vodič by takúto sumu ani nevedel zaplatiť. Navyše vodič je otec žalobcov a poistník ich stará matka, preto je veľmi pravdepodobné, že v prípade prežitia vodiča by si žalobcovia túto sumu z dôvodu rozporu s dobrými mravmi vôbec neuplatňovali. Pri výške náhrady nemajetkovej ujmy sa majú skúmať prioritne majetkové pomery tak poškodených, ako aj škodcov. Náhrada za nemajetkovú ujmu nie je trestom za smrť blízkej osoby, ale symbolickou satisfakciou za nešťastné následky škodových udalostí. Náhrada nemajetkovej ujmy preto nemôže mať voči škodcovi (vodičovi) likvidačný charakter a ani nemá vylepšiť majetkové pomery poškodených (žalobcov), a preto je nevyhnutné v zmysle § 450 Občianskeho zákonníka pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzať z majetkových pomerov škodcu t.j. vodiča. Je tiež nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že z dôvodu úmrtia vodiča a poškodenej muselo dôjsť k dedičskému konaniu. Následkom škodovej udalosti došlo k smrti oboch rodičov žalobcov a preto pravdepodobne k následnému dedeniu zo zákona v zmysle § 473 Občianskeho zákonníka. Všetok majetok vodiča a poškodenej sa tak rozdelil medzi žalobcov. Pôvodný žalovaný mal za to, že v prípade zistenia zavinenia vodiča je nevyhnutné hodnotu dedičstva zohľadniť pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy. Je dôvodné očakávať, že dedičstvo mohlo túto kompenzovať aj v plnej miere. V tejto súvislosti žiadal pôvodný žalovaný o pripojenie príslušných dedičských spisov. Navyše pôvodný žalovaný pokladal uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy za vymykajúcu sa rozhodovacej praxi súdov, pričom poukázal na rozsudky krajských súdov v konaniach z rokov 2014 a 2016. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy má odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti za použitia princípu proporcionality. Pôvodný žalovaný poukázal tiež na skutočnosť, že vo veci škodovej udalosti vodič nebol rozsudkom v konaní odsúdený za spáchanie trestného činu a na režim odškodňovania obetí trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len ako „zákon č. zákona č. 274/2017 Z. z.“), pričom pôvodný žalovaný nevidel dôvod v určovaní nemajetkovej ujmy vo vyššej výške, ako vyplýva z tohto zákona.

7. K vyjadreniu žalovaného podali žalobcovia repliku. Uviedli v nej, že argumentáciu pôvodného žalovaného týkajúcu sa nedostatku pasívnej vecnej legitimácie poisťovne je nutné považovať za

zastaralú a za prekonanú novšou rozhodovacou činnosťou súdov (aj Najvyššieho súdu SR). Snahu poukázať na rozdiel medzi pojmom „škoda na zdraví“ a pojmom „nemajetková ujma“ s cieľom vyčleniť „nemajetkovú ujmu“ zo zákonom stanoveného rozsahu krytia povinným zmluvným poistením považovali žalobcovia v dnešných dňoch už za márnu. Poukázali pritom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11. októbra 2016. Definitívne vysporiadanie sa s uvedenou otázkou nastalo pri rozhodnutí Najvyššieho súdu SR zo dňa 31. júla 2017 vydaného pod spis. zn. 6 MCdo 1/2016, ktoré bolo následne publikované aj v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR č. 8/2018 ako judikát č. R 61/2018. Na základe uvedeného mali žalobcovia za to, že argumenty pôvodného žalovaného o tom, že nemajetková ujma v peniazoch nie je krytá povinným zmluvným poistením podľa zákona č. 381/2001 Z. z., sú nesprávne. Nesprávny je tiež argument pôvodného žalovaného ohľadom výluky tejto veci z povinného zmluvného poistenia podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1. zákona č. 381/2001 Z. z. Žalovaná nie presne cituje toto zákonné ustanovenie. Po jeho analýze je potrebné konštatovať, že výluka podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1. zákona č. 381/2001 Z. z. síce platí, ale neuplatňuje sa na prípady škody vzniknutej podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. a uplatňuje sa len na škodu vzniknutú podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d) zákona č. 381/2001 Z. z. Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je predmetom tohto sporu, je postavená práve na ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. Z uvedeného teda vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá je predmetom tohto sporu, je výnimkou z výluk z povinného zmluvného poistenia predpokladaných v § 5 ods. 1 písm. b) zákona č. 381/2001 Z. z. Inak povedané, výluky z povinného zmluvného poistenia upravené v § 5 ods. 1 písm. b) zákona č. 381/2001 Z. z. sa na túto vec nevzťahujú. Skúmanie toho, či žalobcovia žili v čase škodovej udalosti s E. E., vodičom, a Z. E., poškodenou, považovali žalobcovia vzhľadom na vyššie uvedené za zbytočné. Orgány činné v trestnom konaní vyšetrujúce dopravnú nehodu skúmanú v tejto veci prišli k záveru, že ju zavinil vodič. Žalobcovia nevidia dôvod, prečo by výsledky takéhoto vyšetrovania nemali byť rešpektované v tomto spore. Zavinenie vodiča preto považovali žalobcovia momentálne za dostatočne preukázané. Pôvodný žalovaný vo vyjadrení zatiaľ nepredložil žiadne relevantné tvrdenia a dôkazy spochybňujúce tento záver.

8. Ďalej vo svojej replike žalobcovia uviedli, že zásah spôsobený dopravnou nehodou riešenou v tejto veci je zásahom do duševnej sféry žalobcov. Takýto nehmatateľný zásah je možné dokazovať najmä takými dôkazmi, ktoré potvrdzujú prítomnosť vonkajších prejavov tohto zásahu do duševnej sféry žalobcov. Žalobcovia už takéto dôkazy súdu spolu s ich žalobou predložili. Patria medzi ne: Potvrdenie Exekútorského úradu G.. G. J. zo dňa 24.10.2019, Lekárska správa - nález FN Nitra, vypracovaná D.. D. Y. dňa 21.10.2019, Lekárska správa - nález, vypracovaná E.. G. E. dňa 24.10.2019. Tieto dôkazy dokazujú to, že žalobkyňa 1/ si po škodovej udalosti nebola schopná plniť svoje pracovné povinnosti a že obaja žalobcovia mali duševné problémy, ktoré potrebovali konzultovať s odborníkom. Všetky tieto skutočnosti boli zapríčinené práve dopravnou nehodou. Poškodená bola matkou žalobcov. Žalobkyňa 1/ musela po škodovej udalosti prevziať do osobne starostlivosti (poručníctva) žalobcu 2/, keďže bol vtedy ešte maloletý. Táto skutočnosť mala tiež stresujúci vplyv na duševnú sféru žalobkyne 1/, keďže v dnešnej dobe nie je bežné, aby staršia sestra prevzala plnú zodpovednosť za svojho mladšieho brata. Existuje množstvo rozhodnutí súdov, judikátov a odbornej literatúry, ktoré uvádzajú, že pokiaľ nastane násilné (neprirodzené) úmrtie člena rodiny, zvyšní členovia rodiny majú vo veľkej väčšine prípadov nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pretože nároky menované v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sú pri takto silnom zásahu absolútne nedostačujúce. V tomto prípade sú nároky menované v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nielen nedostačujúce, ale nemožné, resp. neexistujúce. O to viac je potrebné aplikovať nárok žalobcov na náhradu ich nemajetkovej ujmy v peniazoch a absenciu nárokov podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka zohľadniť v tom smere, že súd pristúpi pre ich neprítomnosť k zvýšeniu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobcovia boli toho názoru, že nimi uplatnená suma v tomto konaní 2 × 60 000,- € nie je neprimerane vysokou, zohľadňuje špecifiká tohto prípadu a nie je mimo rámca iných súdnych rozhodnutí vydaných v obdobných prípadoch, pričom žalobcovia poukázali na konkrétne rozhodnutia krajských súdov. Na druhej strane neexistuje právna úprava, ktorá by rozumne odôvodňovala skúmanie majetkových pomerov žalobcov z dôvodu určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalovaný má právo na procesnú obranu, ale k tomuto účelu mu nemôže slúžiť § 450 Občianskeho zákonníka, ktoré rieši nesúvisiacu situáciu. Žalobcovia tiež zásadne nesúhlasili s názorom pôvodného žalovaného, že dedičstvo vraj mohlo úplne kompenzovať nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Dedičstvo nie je toto spôsobilé vykonať. V prvom rade preto, lebo nie je možné miešať majetkové pomery žalobcov s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch na základe § 450 Občianskeho zákonníka. V druhom rade preto, lebo dedičské konanie nasleduje po každom úmrtí fyzickej osoby. Je však rozdiel, či poručiteľ umrel prirodzenou

alebo násilnou (neprirodzenou) smrťou. Ak je smrť násilná a existuje osoba právne zodpovedná za túto smrť, je možné uvažovať nad náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Režim odškodňovania obetí trestných činov podľa zákona č. 274/2017 Z. z., na ktorý poukázal pôvodný žalovaný vo svojom vyjadrení, môže byť určitou pomôckou pre súd na účely určenia definitívnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, avšak len veľmi okrajovou pomôckou. Zákon č. 274/2017 Z. z. nijako neobmedzuje dotknutú obeť trestného činu žiadať popri nárokoch priznaných jej zákonom aj o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Samozrejme, v takomto spore by súd určite prihliadal na peňažné plnenie poskytnuté obeti trestného činu podľa zákona č. 274/2017 Z. z. a posudzoval, či ho možno kvalifikovať za primerané zadosťučinenie. Ak by ale došiel k negatívnemu záveru, stále by mohol priznať obeti trestného činu ňou požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch alebo časť z nej. Z tohto dôvodu nie je zákon č. 274/2017 Z. z. úplne vhodným nástrojom na určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v našom prípade. V súvislosti s argumentáciou pôvodného žalovaného ohľadom zákona č. 274/2017 Z. z., že ak vodič nebol právoplatne odsúdený, znamená to, že závažnosť jeho skutku je týmto výrazne znížená, žalobcovia pripomenuli, že vodič nebol právoplatne odsúdený z dôvodu jeho smrti. Jeho právoplatné neodsúdenie preto nemá žiadny vplyv na hodnotenie závažnosti jeho skutku. Zároveň existencia právoplatného odsúdenia osoby zodpovednej za skutok, ktorý viedol ku vzniku nemajetkovej ujmy, býva štandardne považovaný za určitý satisfakčný aspekt veci (má charakter zadosťučinenia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Keďže takýto právoplatný rozsudok v tejto veci chýba, možno skôr hovoriť o tomto fakte ako o dôvode pre zvýšenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch na strane žalobcov.

9. K replike žalobcu podal pôvodný žalovaný dupliku, v ktorej zotrval na svojich argumentoch uvedených vo vyjadrení k žalobe. Mal za to, že ani uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11. októbra 2016, ktorým bola sťažnosť inej poisťovne v obdobnej veci odmietnutá, nevedie k záveru, na základe ktorého by mala byť poisťovňa v tomto spore pasívne vecne legitimovaná. Názor Ústavného súdu SR bol v prípade vyjadrený v uznesení o odmietnutí sťažnosti, a nie v meritórnom rozhodnutí. Bez toho, aby vydaniu uznesenia predchádzalo plnohodnotné konanie vo veci samej, na tieto závery nemožno prihliadať. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017, ktoré bolo následne tiež publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018, predstavuje arbitrárne a nezákonné rozhodnutie. Senát, ktorý v tejto veci rozhodoval, predmetnú vec nepostúpil podľa § 48 ods. 1 CSP na rozhodnutie veľkému senátu Najvyššieho súdu SR, čo odôvodnil tým, že dovolanie bolo doručené najvyššiemu súdu ešte pred účinnosťou Civilného sporového poriadku a tiež tým, že táto otázka po vydaní uznesenia Ústavného súdu SR už nemôže byť sporná, keďže sa k tejto otázke vyslovil Ústavný súd SR. Táto skutočnosť v prvom rade nevyplýva zo žiadneho zákonného ustanovenia a ani právnych predpisov. Naopak je s nimi v rozpore a odporuje zmyslu a účelu Civilného sporového poriadku, ktorý sa snaží o udržanie konštantnej rozhodovacej činnosti a v prípadoch, že v konkrétnom prípade neexistuje ustálená rozhodovacia činnosť, o jej zjednotenie. Úlohou Ústavného súdu SR bolo len určenie, či výklad, ktorý použil okresný súd, je v súlade s ústavou. Príslušný senát Najvyššieho súdu SR postupoval v konaní, ktoré vyústilo do rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, presne opačným spôsobom. V súvislosti s otázkou výluky poistenia podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1. zákona č. 381/2001 Z. z. pôvodný žalovaný uviedol, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je nárokom sui generis a teda nespadá pod definíciu náhrady v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z.. Zákonodarca pri vymenovaní výluk chcel dosiahnuť, aby sa toto ustanovenie vykladalo v tom zmysle, že výluka sa vzťahuje na všetky ostatné nároky s výnimkou nároku taxatívne vyjadreného prostredníctvom § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. Náhrada nemajetkovej ujmy však pod tento nárok nespadá, keďže nepredstavuje ujmu na zdraví alebo náhradu nákladov, ktoré žalobcovia vynaložili z dôvodu smrti poškodenej. Navyše účelom výluky z poistenia podľa § 5 ods. 1. písm. b) bod. 1. zákona č. 381/2001 Z. z. bolo plne odškodniť škodu na zdraví spôsobenú poisteným manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti a ktoré boli zároveň priamym účastníkom dopravnej nehody. V tomto prípade však žalobcovia svoj nárok odvodzujú od tzv. sekundárnej ujmy, ku ktorej vzniku došlo reakciou žalobcov na oznámenie existencie škodovej udalosti, pri ktorej zahynul vodič a poškodená. Na tento typ ujmy je nevyhnutné za súčasnej právnej úpravy nutné aplikovať výluku. Tvrdenie žalobcov o opačnom výklade pritom nevyplýva ani z dôvodovej správy k zákonu č. 381/2001 Z. z., ani zo žiadnej inej relevantnej judikatúry alebo odbornej literatúry. Pôvodný žalovaný zotrval taktiež na spochybnení (miery) zavinenia vodiča a v tejto súvislosti mal za potrebné ako dôkaz vykonať celý znalecký posudok znalca z odboru cestná doprava.

10. K preukázaniu nemajetkovej ujmy pôvodný žalovaný v duplike namietal, že z lekárskych správ je zrejmé, že žalobcovia prežili traumatizujúcu udalosť, ktorej následky sa na ich životoch bezpochyby určitým spôsobom prejavili. Lekárske správy však popisujú stav žalobcov veľmi všeobecne a nie je z nich tak možné určiť, či naozaj a do akej miery ich smrť poškodenej zasiahla a či tento zásah predstavuje takú mieru, aby mohol byť označený ako taký, ktorý by v značnej miere znižoval ich dôstojnosť alebo vážnosť v spoločnosti, ako to predpokladá § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Lekárske správy navyše opisujú zhoršený psychický stav žalobcov v dôsledku vzniku škodovej udalosti, pri ktorej došlo k „tragickému úmrtiu oboch rodičov“, a teda z uvedených správ nie je zrejmé, či zhoršený zdravotný stav nie je iba následok smrti vodiča ako otca žalobcov. Žalobcovia si však svoj nárok odvodzujú iba od straty poškodenej, pričom (ako možno vyvodiť z lekárskych správ) nerozlišujú, strata ktorého z rodičov sa v akej miere podieľa na ich zdravotnom stave. Nie je preto možné posúdiť, či za zhoršený zdravotný stav žalobcov môže strata otca žalobcov - vodiča (od ktorého straty však svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy neodôvodňujú), alebo za neho aj môže strata poškodenej ako ich matky. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj predložené potvrdenie Exekútorského úradu G.. G. J. zo dňa 24. októbra 2019, z ktorého vyplýva, že príčinou práceneschopnosti žalobkyne je smrť oboch rodičov (nielen poškodenej). Pokiaľ žalobcovia zásah do ich osobnej sféry odvodzujú v „bežnom živote“ od úmrtia oboch rodičov a v prípade súdneho konania tento výklad bez iného zužujú len na smrť jedného rodiča, konanie žalobcov je tendenčné a preto minimálne v rozsahu 50 % nedôvodné. Je pravdou, že žalobkyňa 1/ bola rozsudkom Okresného súdu Bánovce nad Bebravou, sp. zn. 3P/132/2017 zo dňa 21. decembra 2017 ustanovená za poručníčka žalobcu 2/, avšak, ako to vyplýva z § 56 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine, poručník nie je povinný osobne sa starať o maloleté dieťa a je povinný iba dohliadať na rozsah a spôsob starostlivosti, ktorá sa dieťaťu poskytuje. Žalobcovia zjavne nerozlišujú medzi osobnou starostlivosťou a poručníctvom, čo pôsobí zmätočne. Ak sa v danej situácii po strate oboch rodičov na prevzatie poručníctva žalovaná necítila, mohol byť žalobca zverený do osobnej starostlivosti inej osobe, napríklad starým rodičom, ktorí boli účastníkmi predmetného konania o ustanovenie opatrovníka. Z rozsudku o poručníctve nevyplývajú bližšie okolnosti, prečo bol žalobca 2/ zverený do poručníctva žalobkyne 1/. Žalobkyňa 1/ sa tiež vzdala možnosti voči nemu podať odvolanie a tak možno predpokladať, že o žalobcu 2/ sa osobne starala dobrovoľne a nie z povinnosti, ako to naznačuje prostredníctvom repliky. V prípade úmrtia poškodenej a prežitia vodiča v dôsledku škodovej udalosti by žalobkyňa nebola nútená starať sa o žalobcu 2/. V tomto prípade žalobcovia opätovne nerozlišujú, k akému zásahu došlo úmrtím poškodenej, a úmrtím poškodenej spolu s vodičom, čo prispieva k zmätočnosti ich argumentácie. Rozhodnutia krajských súdov o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, na ktoré poukázali žalobcovia, vychádzajú z odlišných skutkových okolností a preto ich nemožno aplikovať. Zo skutkových okolností prípadu vyplýva podľa pôvodného žalovaného tendenčnosť procesného správania žalobcov uplatňovať si nárok na náhradu nemajetkovej ujmy od jediného subjektu, ktorý nie je v rodinnom vzťahu so žalobcami, teda poisťovne. Žalobcovia si tiež vykladajú nesprávne argumentáciu, podľa ktorej by súd mal prihliadať na skutočnosť, že dedičstvo mohlo úplne kompenzovať nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobcovia uvádzajú, že „ak by poškodená umrela prirodzenou smrťou, získali by jej dedičstvo rovnako, ako teraz, keď umrela neprirodzenou cestou“. Zdá sa, že žalobcovia naznačujú, že kompenzáciu nároku žalovaná odvíja len od dedičstva po poškodenej. Nakoľko si žalobcovia svoju nemajetkovú ujmu a zhoršený zdravotný stav odvodzujú od úmrtia oboch rodičov, bez iného je možné predbežne vysloviť hypotézu, že polovica nároku je odvodzovaná od smrti vodiča, ktorý nie je predmetom konania. Preto sa zdá, že nárok odvodzovaný len z úmrtia poškodenej si žalobcovia mali uplatniť len v polovičnej výške (30 000,- €, a to pre každého zo žalobcov), čo naznačuje zmätočnosť ich argumentácie. Ak žalobcovia tvrdia, že vodič je jedným zo zodpovednostných subjektov, je možné skonštatovať, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy mal žalobcom vzniknúť aj voči vodičovi (v prípade, že by nedošlo k jeho úmrtiu). V dôsledku zákonnej cesie však na žalobcov prešla majetková podstata vodiča, ktorá bola zistená v uznesení o dedičstve vo výške 35 800,- €. Minimálne o túto sumu bude nevyhnutné ponížiť priznanú nemajetkovú ujmu v prípade, že žalobcovia preukážu jej vznik. Výška dedičstva po poškodenej v zmysle uznesenia Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 1D/211/2017-81 zo dňa 10. mája 2018 bola určená vo výške 21 699,39 €. Vzhľadom na celkovú výšku dedičstva v hodnote 57 499,39 € možno dôvodne predpokladať, že dedičstvo mohlo ujmu žalobcov kompenzovať aj v plnej miere (30 000,- € pre každého zo žalobcov) a preto je nevyhnutné jeho výšku pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy zohľadniť. Aj uvedenou argumentáciou chcel pôvodný žalovaný poukázať na fakt, že žalobcovia si vysokú sumu nemajetkovej ujmy nárokujú iba z dôvodu, že za pasívne vecne legitimovanú pokladajú aj poisťovňu. V prípade, že by však náhradu mali požadovať od vodiča alebo od poistníka, bez ohľadu na to, že bol ich otcom, náhrady v takejto výške by sa od neho, ako fyzickej osoby nedomáhali, nakoľko požadovaná čiastka je pre priemernú fyzickú osobu likvidačná. Argument žalobcov, podľa ktorého by súd mal vziať

do úvahy skutočnosť, že vodič nebol právoplatne odsúdený za spáchanie trestného činu a teda nebol naplnený satisfakčný aspekt v podobe trestu pre páchateľa, na základe ktorého by u žalobcov prišlo k zadosťučineniu vo vzťahu ku strate poškodenej, pôvodný žalovaný považoval za nedôvodný. Nakoľko z lekárskych správ sa zdá, že žalobcovia mali dobrý vzťah s vodičom ako ich otcom, pričom jeho smrť berú tak ťažko, ako smrť poškodenej, pôvodný žalovaný nepredpokladal, že vydanie odsudzujúceho rozsudku by splnilo akýkoľvek satisfakčný účinok pre žalobcov, skôr naopak. Pôvodný žalovaný rovnako nespochybňoval ani nárok obetí násilných trestných činov žiadať popri nároku vychádzajúceho zo zákona č. 274/2017 Z. z. o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ako to prezentujú žalobcovia. Pôvodný žalovaný poukazoval na zákon o obetiach výlučne na poukázanie nepomeru medzi sumou ktorá sa vypláca obetiam násilných trestných činov (maximálne vo výške 21 750,- €), a sumou ktorú si nárokujú žalobcovia prostredníctvom žaloby (sumu vo výške 120 000,- €).

11. Počas konania došlo k zániku pôvodne žalovaného subjektu - UNIQA poisťovňa, a.s., so sídlom Krasovského 15, Bratislava IČO: 00 653 501, jeho cezhraničným zlúčením so spoločnosťou UNIQA pojišťovna, a.s., so sídlom Evropská 810/136, Vokovice, Praha 6, Česká republika, IČO: 49 240 480, ktorá sa tak stala právnym nástupcom pôvodného žalovaného. Z tohto dôvodu súd podľa § 64 CSP v konaní pokračoval na základe uznesenia č. k. 7C/72/2019-247 zo dňa 8. novembra 2021 s právnym nástupcom pôvodného žalovaného.

12. V ďalšom priebehu konania žalovaný doručil súdu svoje vyjadrenie zo dňa 14.11.2022, v ktorom zotrval na svojich argumentoch uvedených v žalobnom vyjadrení a replike. Oznámil súdu, že žalovaný má k dispozícii kompletný znalecký posudok č. 2018700 zo dňa 10. marca 2018, ktorý vypracoval znalec M.. D. L. z odboru doprava cestná vo veci škodovej udalosti, na nahliadnutí do vyšetrovacieho spisu z dôvodu hospodárnosti netrval. Žalovaný naďalej zotrval na tom, že žalobcovia v konaní nerozlišujú, k akému zásahu došlo úmrtím poškodenej, a úmrtím poškodenej spolu s vodičom, čo prispieva k zmätočnosti ich argumentácie. Žalovaný nespochybňuje skutočnosť, že úmrtím vodiča ako otca žalobcov mohlo dôjsť k zvýšeniu traumy u žalobcov. Mal však za to, že na následky, ktoré žalobcovia odvodzujú od smrti vodiča, súd nemôže v tomto konaní prihliadať. Žalobcovia v žalobe tvrdili, že vinníkom zodpovedným za vznik škodovej udalosti je vodič, t.j. otec žalobcov. Pokiaľ je vodič vinníkom, ktorý zavinil vznik škodovej udalosti a zároveň zodpovedným subjektom, od ktorého zodpovednosti žalobcovia odvodzujú svoj nárok uplatnený v žalobe, bolo by zrejme nespravodlivé, aby prípadné negatívne následky u žalobcov vyplývajúce z úmrtia vodiča boli pričítané v tomto prípade na ťarchu žalovaného. Súd by preto pri určení nemajetkovej ujmy mal vziať na zreteľ najmä na to, že (i) vodič je rodičom žalobcov, s ktorým títo mali dobrý vzťah (náhradu nemajetkovej ujmy v prípade jeho prežitia by pravdepodobne od neho vôbec nežiadali), čo vyplynulo aj z ich výsluchu na pojednávaní, (ii) nie je zrejmé, aká bola príčina škodovej udalosti, (iii) žalobcovia zdedili celý majetok po poškodenej a vodičovi, (iv) žalobcovia svoj nárok požadujú od jediného z troch subjektov pripadajúcich do úvahy, ktorý nie je v príbuzenskom pomere so žalobcami. Z výpovede svedka D.. Y. vyplýva, že u žalobkyne 1/: „S odstupom rokov došlo k akceptácii udalosti, prijatie je prítomné," pričom stav žalobkyne 1/ hodnotí ako stabilizovaný, ťažko mu hodnotiť, či je to rovnaké ako pred škodovou udalosťou. Liečba liekmi u žalobkyne 1/ pritom aktuálne neprebieha. Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa 1/ aktuálne z psychiatrického hľadiska je stabilizovaná, pričom lieky v aktuálnej dobe už neužíva. Žalovaný bol názoru, že výrazné zlepšenie zdravotného stavu u žalobkyne 1/ predstavuje faktor, ktorý odôvodňuje zníženie výšky prípadnej náhrady nemajetkovej ujmy. Z výsluchu žalobcu 2/ na pojednávaní zároveň vyplýva, že tento psychiatrickú pomoc vôbec nevyhľadal. Uvedená skutočnosť tiež predstavuje faktor, ktorý odôvodňuje zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Akékoľvek argumentácia o zvažovaní možnosti vyhľadania psychiatrickej pomoci do budúcna z jeho strany je hypotetická, nepreukázaná a preto vzhľadom na záujem na výsledku konania len účelová. Tieto skutočnosti by súd pri prípadnom posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy mal zohľadniť.

13. K vyjadreniu žalovaného zo dňa 14.11.2022 sa žalobcovia vyjadrili podaním zo dňa 7.12.2022. Uviedli, že § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. oprávňuje žalobcov uplatňovať si nárok na náhradu škody (a na nemajetkovú ujmu) v tejto veci priamo u žalovaného. Odmietli preto tvrdenia žalovaného, že správanie realizované zo strany žalobcov, ktoré je plne v súlade so spomenutým zákonným ustanovením, je tendenčné. Jedinou tendenciou žalobcov je dosiahnuť uspokojenie svojich nárokov od subjektu, ktorý je v zmysle príslušných právnych predpisov povinný tieto ich nároky uspokojiť. Rozporovali tiež tvrdenie žalovaného o tom, že ak by otec žalobcov prežil dopravnú nehodu, potom by žalobcovia žiadnu nemajetkovú ujmu súvisiacu so smrťou matky nežiadali. Žiadna zo strán nevie, čo

by sa dialo v prípade prežitia otca, avšak s istotou vedeli povedať, že žalobcovia by nárok na náhradu nemajetkovej ujmy súvisiacej so smrťou matky mali rovnako, ako ho majú dnes a žalovaný by bol rovnako osobou povinnou tento nárok plniť. Je preto vysoko pravdepodobné, že žalobcovia by podali rovnakú žalobu proti žalovanému, akú podali v tejto veci. S tým skutkovým rozdielom, že otec žalobcov by bol naživе. Súd hodnotí rozsah a intenzitu zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne 1/, ktorý nastal úmrtím jej matky, v momente vzniku dopravnej nehody (v tomto prípade medzi dňami 21. a 22.11.2017), ku dňu vzniku tohto zásahu. Uvedené potvrdzuje aj skutočnosť, že právo žalobkyne 1/ na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za zásah do práva na ochranu jej osobnosti sa premlčiava za dobu 3 rokov, ktorá plynie od momentu vzniku samotného zásahu. Ohodnotiť v peniazoch výšku nemajetkovej ujmy je pre súd vždy náročná úloha, pre vyriešenie ktorej súd zohľadňuje všetky okolnosti prípadu. Skúmať intenzitu zásahu do osobnostnej sféry strany sporu sa dá najmä cez objektívne pozorovateľné skutočnosti. Medzi ne možno zaradiť aj skutočnosť, či daná strana sporu (žalobkyňa 1/) sa zo svojich najhorších psychických stavov už zotavila alebo či ešte prebieha jej liečba liekmi. Súd, ktorý má určiť hodnotu nemajetkovej ujmy v peniazoch, by mal zlepšenie psychického stavu zhodnotiť len v tom zmysle, aby vedel, ako dlho zlý psychický stav pretrvával, aká je kvalita zlepšenia psychického stavu a podľa toho určiť, ako veľmi intenzívny bol zásah do práva na ochranu osobnosti. Žalobcovia nesúhlasili s tvrdením žalovaného, že tohtoročné zlepšenie stavu žalobkyne 1/ je bez ďalšieho dôvodom na zníženie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobkyňa 1/ podala žalobu v tejto veci koncom roka 2019 a vtedy vnímala závažnosť zásahu do práva na ochranu jej osobnosti za takú veľkú, že ju „ocenila“ na sumu 60 000,- €. Súd teraz musí posúdiť, či je toto „ocenenie“ adekvátne. Rozhodnutie súdu však musí byť rovnaké bez ohľadu na to, či by ho prijal napríklad v roku 2020 (kedy žalobkyňa 1/ riešila svoju liečbu aj liekmi, ktoré boli vysadené až pred otehotnením s druhým dieťaťom, ktoré sa narodilo v apríli 2021, a teda žalovaný by nemohol použiť argument o zlepšení stavu žalobkyne 1/) alebo či by ho prijal dnes koncom roka 2022 (kedy žalobkyňa 1/ má lepší psychický stav). Súd hodnotí intenzitu zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne 1/ ku dňu vzniku tohto zásahu a okolnosti nasledujúce po ňom len napomáhajú určiť rozsah tejto intenzity. Svedok D.. Y. potvrdil, že zotavovanie žalobkyne 1/ bolo po zásahu podstatne náročnejšie a dlhšie, než býva štandardom v prípade úmrtia blízkej osoby. Na liečbu žalobkyne 1/ bola využitá aj jej možnosť mať dieťa (čo potvrdil sám svedok D.. Y.). Táto možnosť bola využitá hneď dvakrát, čo určite urýchlilo liečbu žalobkyne 1/, a preto svedok D.. Y. mohol potvrdiť na poslednom pojednávaní zlepšenie jej stavu. Lenže takúto formu liečby nemohol a nemôže využiť žalobca 2/. To znamená, že ak je dnes žalobkyňa 1/ v lepšom psychickom stave, než je po rovnakej udalosti (úmrtie matky) jej brat, žalobca 2/, neznamená to, že zásah do práva na ochranu jej osobnosti bol menej intenzívny než u žalobcu 2/. Žalobcovia tvrdili, že ten zásah bol rovnako intenzívny u oboch žalobcov, ale žalobkyňa 1/ (doteraz) absolvovala úspešnejšiu liečbu svojho stavu oproti žalobcovi 2/. Žalobca 2/ sa práve po osobnom stretnutí s D.. Y. v deň konania posledného pojednávania v tejto veci (12.9.2022) rozhodol požiadať tohto doktora o odbornú pomoc. Aj vzhľadom na priebeh tohto konania a to, ako sa počas pojednávania cítil, usúdil, že takúto odbornú pomoc čo najskôr potrebuje. Za účelom preukázania tejto skutočnosti žalobcovia predložili žalobcovia lekársku správu - nález D.. Y. zo dňa 29.11.2022. Z predloženého dôkazu vyplývajú všetky skutočnosti, ktoré ohľadom žalobcu 2/ a jeho vnútorného stavu doteraz prezentovali. Žalobca 2/ dodnes (viac ako 5 rokov) nemá spracované tragické úmrtie jeho matky, pretrvávajú v ňom pocity viny za vzniknutú dopravnú nehodu, je spoločensky utiahnutý, všeobecne pasívny, nedokáže sa štandardne socializovať a absentujú u neho životné ciele, radosti, motivácia, plány, čo práve v jeho veku môže znamenať celoživotné negatívne následky (nevyštudovanie vhodnej školy, nenájdenie si vhodnej partnerky, nezáujem o založenie rodiny, nezáujem o rozvíjanie iných pre budúci život dôležitých zručností).

14. K vyjadreniu žalobcov zo dňa 7.12.2022 sa žalovaný vyjadril podaním zo dňa 9.1.2023
K procesnej stránke veci uviedol, že súd pojednávanie dňa 12.12.2022 odročil výlučne z dôvodu, že žalovanému nebola poskytnutá 5-dňová lehota na prípravu na pojednávanie, a teda neboli splnené podmienky na jeho konanie. To preto, že vyjadrenie bolo žalovanému doručené neformálne prostredníctvom e-mailu zo strany žalobcov len 7. decembra 2022 (t.j. len 4 kalendárne dni pred konaním pojednávania) a do elektronickej schránky zo strany súdu dňa 8. decembra 2022 (t.j. len 3 dni pred konaním pojednávania). Žalovanému ako strane sporu musí byť poskytnutý priestor na to, aby sa mohol kvalifikovane vyjadriť k všetkým vyjadreniam protistrany a k všetkým predloženým dôkazom, vrátane vyjadrenia a lekárskej správy. Súd stranám sporu už na predchádzajúcom pojednávaní uložil povinnosť, aby si pripravili záverečné reči. Súd mal teda v úmysle na pojednávaní vo veci samej rozhodnúť. Ak by však súd vo veci konal, pojednávanie neodročil a prípadne aj vo veci rozhodol, došlo by k porušeniu princípu kontradiktórnosti, rovnosti zbraní a porušeniu práva žalovaného na spravodlivé konanie. Z

uvedeného vyplýva, že žalobcovia zmarili účel pojednávania a účasť strán sporu na pojednávaní sa tak stala nadbytočnou. Trovy vzniknuté žalovanému v súvislosti s účasťou na pojednávaní sa stali neúčelnými. Nebyť nesprávneho procesného postupu žalobcov, tieto trovy právneho zastúpenia by žalovanému vôbec nevznikli. Žalovaný mal za to, že trovy spojené s pojednávaním zavinili žalobcovia. Vzhľadom na vyššie uvedené preto navrhol, aby súd v súlade s § 256 ods. 2 CSP priznal žalovanému (bez ohľadu na výsledok konania) nárok na náhradu trov konania vzniknutých v súvislosti s účasťou na pojednávaní dňa 12.12.2022. Ďalej sa žalovaný vyjadril k lekárskej správe - nálezu D.. Y. zo dňa 29.11.2022. Podľa žalovaného by na tento dôkaz súd nemal prihliadať najmä z dôvodov, že D.. Y. nie je odborne spôsobilý na riešenie žalobcu 2/ a lekárska správa sa javí ako účelová. Sám D.. Y. na pojednávaní uznal, že nie je odborne spôsobilý na riešenie stavu žalobcu 2/. Napriek tomu v Lekárskej správe stav žalobcu 2/ rieši bez primeraného odôvodnenia. Žalovaný preto namietal, že D.. Y. sa sám svojim vyjadrením diskvalifikoval z riešenia duševného stavu žalobcu 2/. Lekárska správa preto nemohla byť D.. Y. vypracovaná. Lekárske vyšetrenie žalobcu 2/ tak nebolo vykonané osobou na to odborne spôsobilou. Z výsluchu D.. Y. na pojednávaní navyše vyplynulo, že je známym manžela žalobkyne 1/. Podľa žalovaného tak existujú pochybnosti aj o objektívnosti D.. Y. vo vzťahu k žalobcom, ako aj k predmetu konania. Načasovanie vyšetrenia u D.. Y. viac ako tri roky po škodovej udalosti bez predošlého vyšetrenia u iného psychiatra sa javí ako účelové konanie zo strany žalobcu 2/. Lekárska správa rieši výlučne stav žalobcu 2/ ako následok smrti oboch rodičov, teda nielen poškodenej, od ktorej odvodzuje svoj nárok uplatnený v žalobe. Z tohto dôvodu nemožno z lekárskej správy vyvodiť, v akom rozsahu sa podieľa na jeho stave smrť poškodenej. Preto je lekárska správa tiež zmätočná a rozhodne nepreukazuje nárok žalobcu 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený v žalobe. Ďalej k výške náhrady nemajetkovej ujmy žalovaný uviedol, že v zmysle § 217 ods. 1 CSP je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Súd by mal pri posudzovaní rozsahu údajnej nemajetkovej zohľadňovať to, ako rozsah nemajetkovej ujmy plynie v čase, ako sa vyvíja a ako dlho pretrváva. Rozsah nemajetkovej ujmy je potrebné hodnotiť komplexne v každom jednom momente jej trvania v nadväznosti na všetky okolnosti prípadu. U žalobkyne 1/ došlo k zlepšeniu jej údajne zlého zdravotného stavu, pričom jej prognózy do budúcna sú viac ako dobré. Pre posúdenie rozsahu nemajetkovej ujmy nie je v zásade relevantné, či k zlepšeniu zdravotného stavu došlo narodením dieťaťa, liečbou, alebo len jednoducho plynutím času. Podstatným je to, že k zlepšeniu došlo. Ak teda medzičasom došlo k zlepšeniu stavu žalobkyne 1/, to len potvrdzuje, že žalobkyňou požadovaná výška nároku na náhradu nemajetkovej ujmy stanovená vo výške 60 000,- € je prinajmenšom neaktuálna, keďže nezohľadňuje vyššie spomínané zlepšenie prežívania u žalobkyne 1/. To aj bez ohľadu na to, že táto od začiatku je uplatnená vo výške nezohľadňujúcej ustálenú súdnu prax vo vzťahu k priznávanej výške nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch a tiež nerozlišuje nemajetkovú ujmu utrpenú stratou vodiča ako otca (od ktorej existencie nemožno v tomto konaní nárok žalobkyne 1/ odvodzovať) od straty poškodenej ako matky.

15. K vyjadreniu žalovaného zo dňa 9.1.2023 sa podaním zo dňa 21.2.2023 vyjadrili žalobcovia. Procesne nesúhlasili s návrhom žalovaného na separáciu trov konania. Boli toho názoru, že žalobcovia nenesú zodpovednosť za odročenie pojednávania dňa 12.12.2022. Charakter vyjadrenia žalobcov zo dňa 7.12.2022 nebol vzhľadom na jeho obsah a na aktuálnu fázu konania tak významný, aby k nemu nemohol žalovaný zaujať kvalifikované stanovisko priamo na pojednávaní. Súdne pojednávania nie sú predsa len o vykonávaní dôkazov, ale sú aj priestorom na prezentovanie kvalifikovaných právnych argumentov. Tie nemusia byť poskytované súdu výlučne len písomnou formou. S takýmto názorom bol zjavne stotožnený aj konajúci súd, ktorý na pojednávaní vydal uznesenie o jeho otvorení, keď pred tým zhodnotil, že bola zachovaná 5-dňová lehota na prípravu na pojednávanie, čo je zaznamenané aj v zápisnici. Bez takéhoto zhodnotenia by pojednávanie otvoriť nemohol a muselo byť dôjsť k jeho odročeniu. Vzhľadom k tomu, že uznesenie o otvorení pojednávania bolo vydané, je právne záväzné a dôvod odročenia pojednávania nemožno hľadať v nezachovaní 5-dňovej lehoty na jeho prípravu, t. j. v procesnom správaní žalobcov. Súd sa rozhodol odročiť pojednávanie z opatrnosti a za účelom poskytnutia priestoru na vyjadrenie pre žalovaného na základe jeho výslovnej žiadosti. Nie na základe procesných nedostatkov na strane žalobcov - tie súd u nich neidentifikoval, preto pojednávanie otvoril. Vzhľadom k týmto skutočnostiam súd nemôže zaviazať žalobcov k náhrade trov konania súvisiacich s pojednávaním. Tvrdenia žalovaného o tom, že D.. Y. sa sám počas svojej svedeckej výpovede diskvalifikoval ako odborník na riešenie psychického stavu žalobcu 2/, sú vytrhnuté z kontextu. V čase vzniku dopravnej nehody (rok 2017) mal žalobca 2/ 16 rokov. Hneď v tomto období začal D.. Y. pomáhať žalobkyni 1/, ktorá bola už v tom čase dospelá. D.. Y. sa pomoci dospelým osobám venuje. V tom čase bol požiadaný aj o pomoc pre žalobcu 2/, ale vzhľadom na jeho vtedajší vek odporučil využiť odborníkov pre nedospelých. V prípade pomoci v oblasti psychického stavu je veľmi dôležitá dôvera, ktorú však

žalobca 2/ nezískal u iných oslovených odborníkov. Naopak videl, že D.. Y. dokázal určitým spôsobom pomôcť žalobkyni 1/. Je preto logické, že keď mu to už vek dovolil a jeho stav si to stále vyžadoval, obrátil sa na D.. Y., ktorý začal poskytovať odbornú pomoc žalobcovi 2/ na jeseň roku 2022, teda v čase, kedy mal 21 rokov a bol dospelým. D.. Y. pritom počas svojej svedeckej výpovede potvrdil, že sa na dospelých zameriava. Jeho správa o stave žalobcu 2/ zo dňa 29.11.2022 je preto plne v súlade s odborným zameraním D.. Y.. K ostatným námietkam žalovaného vo vzťahu k lekárskej správe D.. Y. žalobcovia uviedli, že sú len subjektívnym ničím nepodloženým názorom žalovanej.

16. Napokon sa ešte žalovaný podaním zo dňa 1.3.2023 vyjadril k podaniu žalobcov zo dňa 21.2.2023. Trval na tom, že žalobcovia zmarili účel pojednávania dňa 12.12.2022. Súd po otvorení pojednávania výslovne uznal, že k zachovaniu 5-dňovej lehoty na prípravu na prípravu na pojednávanie nedošlo a pojednávanie odročil výlučne z dôvodu, že žalovanému nebola poskytnutá 5-dňová lehota. Na tejto skutočnosti nemení nič fakt, že súd pojednávanie formálne otvoril. Aj na pripravenie si vyjadrení prostredníctvom ústneho prednesu priamo na pojednávaní je potrebný určitý čas. Pre tieto účely slúži práve 5-dňová lehota na prípravu na pojednávanie, ktorá zachovaná nebola. V tejto súvislosti žalovaný poukázal aj na zásadu rovnosti zbraní, ktorá je imanentnou súčasťou práva na spravodlivý súdny proces. Ak sa žalobcovia rozhodli vyjadriť k veci písomne, rovnaká možnosť musí byť poskytnutá aj žalovanému, pričom je na ňom, či túto možnosť využije, alebo ju nevyužije. K výpovedi svedka D.. Y. žalovaný uviedol, že rozsah a intenzitu nemajetkovej ujmy je potrebné hodnotiť ku dňu vzniku zásahu, t.j. v prípade žalobcu 2/ ku dňu, kedy nebol dospelý, je potom nepochopiteľné, ako môžu spôsobilosť D.. Y.Ň. (lekára zameriavajúceho sa na liečbu dospelých) odôvodňovať tým, že v čase vyšetrenia D.. Y. už bol žalobca 2/ dospelý. V zmysle tvrdenia žalobcov by D.. Y. mal hodnotiť stav žalobcu 2/ ku dňu, keď dospelý nebol, čo však D.. Y. nie je odborne spôsobilý robiť. To aj vzhľadom na to, že D.. Y. žalobcu 2/ od momentu dopravnej nehody do dospelosti nevyšetroval. Nevnímal teda stav žalobcu 2/ v čase dopravnej nehody a teda nemôže mať o ňom ani vlastný objektívny názor. Teda aj keby D.. Y. mal odborné schopnosti na hodnotenie stavu osôb, ktoré nie sú dospelé, v súčasnosti by už pre neho nebolo možné hodnotiť stav žalobcu 2/ ku dňu, kedy nebol dospelý. Uvedené ešte väčšmi potvrdzuje zmätočnosť argumentácie žalobcov a potvrdzuje správnosť argumentácie žalovaného, že pri určovaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné zohľadňovať to, ako rozsah nemajetkovej ujmy plynie v čase, ako sa vyvíja a ako dlho pretrváva. Rozsah nemajetkovej ujmy je potrebné hodnotiť komplexne v nadväznosti na všetky okolnosti prípadu, pričom rozhodným je skutkový stav v čase vyhlásenia rozsudku. Dôvera medzi lekárom a pacientom neodôvodňuje odbornosť a kvalifikovanosť lekára riešiť zdravotný stav pacienta. Prijatím argumentácie žalobcov by ad absurdum zdravotný stav žalobcu 2/ mohol riešiť aj stomatológ, ku ktorému má žalobca 2/ vybudovanú dôveru. D.. Y. nebol oprávnený vypracovať lekársku správu. Lekárske vyšetrenie žalobcu 2/ nebolo vykonané osobou na to odborne spôsobilou. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti mal žalovaný za to, že na lekársku správu ako dôkaz nemožno v konaní prihliadať.

17. Súd vec prejednal na pojednávaní dňa 6.3.2023 v prítomnosti strán sporu.

18. Súd vo veci vykonal dokazovanie výsluchom žalobcov, výsluchom svedkov JUDr. J. D., E.. a D.. D. Y., pripojeným vyšetrovacím spisom Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX a listinnými dôkazmi tvoriacimi obsah spisu, a to: uznesenie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX zo dňa 14.3.2018, návrh na uzavretie poistnej zmluvy č. XXXXXXXXXX AUTO & VOĽNOSŤ - PZP, potvrdenie o poistení zo dňa 10.10.2019, oznámenie o škodovej udalosti zo dňa 28.11.2017, potvrdenie súdnej exekútorky D.. G. J. zo dňa 24.10.2019, lekárska správy D.. D. Y. zo dňa 21.10.2019, lekárska správy E.. G. E. zo dňa 24.10.2019, žiadosť o zaslanie správy zo dňa 1.12.2017, zaslanie správy - odpoveď zo dňa 14.12.2017, žiadosť zo dňa 11.4.2018, znalecký posudok č. XXXXXXXXXXXX vypracovaný znalcom z odboru cestná doprava M.. D. L., znalecký posudok č. XXX/XXXX vo veci súdnej pitvy zomrelej Z. E., nar. XX.X.XXXX vypracovaný znalkyňami D.. V. Č., E.. a D.. H. B., E.., znalecký posudok č. XXX/XXXX č. XXX/XXXX vo veci súdnej pitvy zomrelého Pavla E., nar. X.XX.XXXX vypracovaný znalkyňami D.. V. Č., E.. a D.. H. B., E.., uznesenie Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 1D/211/2017-81, Dnot 25/2017 zo dňa 10. mája 2018, uznesenie Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 1D/212/2017-58, Dnot 26/2017 zo dňa 10. mája 2018, rodinné fotografie, lekárska správa D.. D. Y. zo dňa 2.9.2022 a lekárska správa D.. D. Y. zo dňa 29.11.2022, a zistil nasledovný skutkový stav.

19. Z uznesenia Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX zo dňa 14.3.2018 vyplýva, že trestné stíhanie začaté pre prečin usmrtenie podľa § 149 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona preto, že v bližšie nezistenej dobe od 20.35 hod dňa 21.11.2017 do 09.52 hod dňa 22.1 1.2017 v katastri obce L. P. z bližšie nevysvetlených príčin vodič osobného motorového vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y.-XXXCE E. E., nar. X.XX.XXXX, naposledy trvalo bytom Y. P. Y., Ž. XXXX/XX, zišiel v úseku s ostrou pravotočivou zákrutou vo vzdialenosti cca 1,3 km od telesa hrádze z poľnej cesty, ktorá nie je cestnou komunikáciou a ktorá vedie popri vodnej nádrži Prusy, pričom s vozidlom padol na vodnú hladinu nádrže, kde došlo k jeho postupnému zatopeniu a ponoreniu pod hladinu na dno nádrže asi 15 až 16 metrov od brehu, následkom čoho došlo k smrti vodiča E. E., nar. X.XX.XXXX, naposledy trvalo Y. Y.Á. P. Y., Ž. XXXX/XX a jeho spolujazdkyne manželky Z.X. E., nar. XX.X.XXXX, naposledy trvalo bytom Y. P. Y., Ž. Č.. XXXX/XX, pričom bezprostrednou príčinou smrti zomrelého E. E. a zomrelej Z. E. bolo udusenie utopením, bolo zastavené, lebo je trestné stíhanie neprípustné proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že k smrti Z. E. došlo zavinením E. E., ktorý na následky nehody taktiež zomrel, pričom trestné stíhanie proti tomu, kto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, je neprípustné.

20. Zo znaleckého posudku č. XXXXXXXXXXXX vypracovaný znalcom z odboru cestná doprava M.. D. L., ktorý je tiež obsahom vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX, vyplýva, že technika a spôsob jazdy vodiča vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y. E. E. bola v danom mieste a čase technicky nesprávna, nakoľko vodič z bližšie nešpecifikovaných príčin nereagoval na kolíznu situáciu, vošiel s vozidlom Honda do pravotočivej zákruty, nezmenil smer jazdy, čoho dôsledkom bolo opustenie vozovky a pád na hladinu vodnej nádrže Prusy, kde sa vozidlo Honda ponorilo pod hladinu a zastavilo na mieste konečnej polohy. Nakoľko ale uvedená komunikácia nie je cestnou komunikáciou, z technického hľadiska ide o mieste ležiace mimo cestu, na ktoré sa pravidlá cestnej premávky nevzťahujú, nie je možné určiť príčinu z technického hľadiska. Príčinou vzniku dopravnej nehody bolo nevenovanie dostatočnej pozornosti situácií a nesprávna technika jazdy. Nie je dostatočne preukázané, či vodič vedome alebo nevedome vyvolal takúto kolíznu situáciu.

21. Zo znaleckého posudku č. XXX/XXXX vo veci súdnej pitvy zomrelej Z. E., P.. XX.X.XX73 vypracovaného znalkyňami D.. V. Č., E.. N. D.. H. B., E.., ktorý je obsahom vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX, vyplýva, že bezprostrednou príčinou smrti Z. E. bolo udusenie utopením, ku ktorému došlo počas dopravnej nehody pri potopení osobného motorového vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y. do vodnej nádrže Prusy. Zranenia zistené na tele Z. E., ktoré vznikli pri dopravnej nehode, boli len povrchové a neboli v žiadnej príčinnej súvislosti so smrťou menovanej. Z výsledkov znaleckého dokazovania nevyplynuli žiadne iné príčiny, ktoré by viedli k smrti menovanej.

22. Zo znaleckého posudku č. XXX/XX17 vo veci súdnej pitvy zomrelého E. E., P.. X.XX.XXXX vypracovaný znalkyňami D.. V. Č., E.. N. D.. H. B., E.., ktorý je obsahom vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou č. A.-XXX/VYS-Y.-XXXX, vyplýva, že bezprostrednou príčinou smrti E. E. bolo udusenie utopením, ku ktorému došlo počas dopravnej nehody pri potopení osobného motorového vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y. do vodnej nádrže E.. Zranenia zistené na X. E. E., ktoré vznikli pri dopravnej nehode, boli len povrchové a neboli v žiadnej príčinnej súvislosti so smrťou menovaného. Z výsledkov znaleckého dokazovania nevyplynuli žiadne iné príčiny, ktoré by viedli k smrti menovaného. U E. E. nebola zistená prítomnosť alkoholu v jeho organizme, ani žiadnych iných forenzne významných látok.

23. Z návrhu na uzavretie poistnej zmluvy č. XXXXXXXXXX AUTO & VOĽNOSŤ - PZP vyplýva, že N. Š., bytom E.N. XXX, P.. XX.X.XXXX, ako poistník, uzavrela s UNIQA poisťovňa, a.s., so sídlom Krasovského 15, Bratislava IČO: 00 653 501, ako poistiteľom, zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla Honda Civic, VIN: H. so začiatkom poistenia dňa 21.9.2017, a to na dobu neurčitú. Uzavretie poistnej zmluvy č. 8002310687 vyplýva aj z potvrdenia o poistení zo dňa 10.10.2019. Z oznámenia o škodovej udalosti vyplýva, že Anna Štrbavá dňa 28.11.2017 oznámila UNIQA poisťovni, a.s. škodovú udalosť zo dňa 21.11.2017.

24. Z potvrdenia súdnej exekútorky D.. G. J., so sídlom exekútorského úradu Vajnorská 100/A, Bratislava, zo dňa 24.10.2019 vyplýva, že žalobkyňa 1/ v čase od 22.11.2017 do 13.12.2017 mala pracovné voľno s náhradou mzdy z dôvodu zlého psychického stavu po smrti rodičov.

25. Z lekárskej správy D.. D. Y. zo dňa 21.10.2019, vyplýva, že myslenie žalobkyne 1/ je v obsahoch autoakuzácie vo vzťahu k tragickej situácii, prítomné sú pesimistické obsahy, sporadicky pocity bezperspektívnosti, obsahy nepsychotickej hĺbky, vnímanie intaktné, v anamnéze reaktívny moment - tragické úmrtie rodičov, protrahovaná smútková reakcia plynule prechádzajúca do trvalo subdepresívnej nálady, psychoterapeutická intervencia s nedostatočným efektom, posledné obdobie hypohedonia, hypobulia. poruchy spánku - dyskoimesis, pocity nevýkonnosti, suicidálne úvahy neguje, bez zjavných tendencii, ani anamnesticky nezaznamenané, intelekt v hornom pásme priemeru, mnestické funkcie bez alterácie, bez porúch konania a správania, osobnosť diferencovaná, reaktívne subdekomp. v afektívnej sfére. Diagnostický záver: F432 s protrahovanou subdepresívnou reaktivitou. Predpísaná bola medikamentózna liečba a odporučené pokračovanie v psychoterapii, aktivizácia (pohyb, šport).

26. Zo správy E.. G. E. zo dňa 24.10.2019 vyplýva, že žalobca 2/ bol v ambulancii vedený od 7.5.2019, kedy vyhľadal pomoc ako akútny stav. Predchádzala tomu tragická strata oboch rodičov. Bol apatický, začal si uvedomovať, že sa tá tragédia naozaj stala. Potreboval s niekým zdieľať svoje prežívanie, pocity, odborne. Bol viac predráždený, akoby prestával rozumieť sám sebe, mal všelijaké sny, opakoval sa mu ten istý deň, emočne to už nevládal uniesť. V ambulancii zachytené vysoké skóre subdepresívnej symptomatiky, anxiety determinované reaktívne. Subjektívne prežíval pocity smútku, neistoty, nízka sebadôvera, pocity, že možno za veľa zlého môže práve on, sebaobviňoval sa, i keď v rámci verbálneho vedenia si uvedomoval, že to nemá reálny základ. Hnev na seba mu pomáhal ľahšie zvládnuť pocity smútku, obavy z budúcna. Objavili sa postupne aj kognitívne problémy, ťažšie sa mu fungovalo v škole, nevedel sa tak sústrediť, zabúdal, čo bolo spôsobené prežívaním uvedenej traumy. Často pociťoval apatiu, abúliu, uvedomoval si, že v škole sa mu darí podstatne horšie ako predtým. Žalobca 2/ je extrovert snažil sa fungovať aj naďalej medzi kamarátmi, chodiť do školy, oporou mu je jeho sestra a starí rodičia. S ich pomocou postupne začal cvičiť, šport mu pomáhal odbúravať negatívne emočné prežívanie. Traumu zvládal pomocou obranných mechanizmov veľakrát tak, že si akoby nepripúšťal, že sa to stalo, aby necítil úzkosť, psychickú bolesť zo straty rodičov. Na sedení eliminovali úzkosť, rozprával o tom, čo bežne, keď je sám, potláča, aby postupne v bezpečnom prostredí prežíval pocity patriace k práci so smútkom. Jeho prežívanie je veľmi instabilné, je ľahko zraniteľný, v záťaži sa ľahšie uňho objaví prirodzená úzkosť, hranice na zvládanie záťaže má výrazne limitované. Záver: F92.9 Zmiešaná porucha správania a emotivity, bližšie neurčená F920 depresívna porucha správania, F43.2 adaptačná porucha, Z 63.4 zmiznutie a smrť člena rodiny.

27. Z uznesenia Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 1D/211/2017-81, Dnot 25/2017 zo dňa 10. mája 2018 vyplýva, že majetok poručiteľa E. E., P.. X.XX.XXXX, ako zákonní dedičia zdedili žalobcovia 1/ a 2/, čistá hodnota dedičstva predstavovala 35 800,- €. Z uznesenia Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č. k. 1D/212/2017-58, Dnot 26/2017 zo dňa 10. mája 2018, že majetok poručiteľky Z. E., P.. XX.X.XXXX, ako zákonní dedičia zdedili žalobcovia 1/ a 2/, čistá hodnota dedičstva predstavovala 21 699,39,- €.

28. Z lekárskej správy D.. D. Y. zo dňa 2.9.2022 vyplýva, že žalobkyňa 2/ bola oficiálne vedená ako klient v ambulancii od októbra 2019 pre dovtedy nedostačujúci efekt psychoterapeutických snáh o potlčenie následkov traumy. Trauma v podobe úmrtia súčasne oboch rodičov pri autonehode sa udiala v roku 2017. Vzhľadom k extrémne silnému stresoru a jeho dopadom na psychický stav klientky, jej bola v prvých dňoch a týždňoch po udalosti poskytovaná krízová intervenciu formou bazálnej psychoterapie a prechodnej symptomatickej psychofarmakoterapie (lieky proti úzkosti a na navodenie spánku). Táto výrazná psychická záťaž pre klientku (strata oboch rodičov i prevzatie opatrovníctva nad neplnoletým, taktiež silne traumatizovaným súrodencom) bola nasledovaná smútkovou reakciou, ktorá ale mala protrahovaný charakter a viedla k rozvoju úzkostne-depresívneho syndrómu s paletou ďalších doprovodných symptómov, parciálne limitujúcich ju v dovtedajšom fungovaní. Stav klientky vyžadoval dlhodobý psychoterapeutický prístup, preto na odporúčanie vyhľadala psychoterapeuta v mieste vtedajšieho bydliska. V nasledujúcom období absolvovala psychoterapeutický proces. Psychický status pacientky v priebehu nasledujúcich dvoch rokov osciloval a pre recidivujúce krízy boli intermitentne nutné psychofarmakologické zásahy. K trvalej antidepresívnej medikácii však napriek jej objektívnej indikácii do roku 2019 nepristúpili z dôvodu snahy o tehotenstvo (v splodení potomka a tým symbolicky nahradením

straty v rodine pacientku opakovane v ambulancii podporovali). V roku 2019 bolo klientke klinickým psychológom odporúčané vyhľadať psychiatrickú pomoc, keďže psychoterapeutický proces napriek jeho dĺžke neviedol k žiadúcej úprave duševného stavu. U klientky v klinickom obraze perzistovala subdepresívna nálada, poruchy spánku, oslabenie koncentrácie, zvýšená únavnosť, redukcia záujmov i oslabenie schopnosti tešiť sa. Pacientke ordinovali antidepresívno-hypnotickú terapiu, ktorú v ďalšom období systematicky užívala do obdobia druhého tehotenstva. Diagnostický záver: F432.

29. Z lekárskej správy D.. D. Y. zo dňa 29.11.2022 vyplýva, že žalobca 2/ prešiel ťažkým traumatickým zážitkom vo veku 16 rokov, kedy došlo k tragickému úmrtiu oboch rodičov. Vzhľadom k ich blízkemu, rodičovsky funkčnému vzťahu i mladému veku klienta je vplyv straty rodičov na psychický stav a najmä celkovú funkčnosť klienta značný a dnes možno konštatovať, že chronický. Klient bol na odporúčanie ambulancie zverený do starostlivosti psychológa a dlhodobo bol psychoterapeuticky vedený. Napriek tomu v prežívaní a fungovaní perzistujú patologické prvky. Zo psychologického, klinického pohľadu možno hodnotiť najmä prítomnosť trvalého oploštenia emočného prežívania a poklesu nálady (hypotýmie), oslabenie vôle vo vzťahu k aktivitám a sklon k pasivite až občasnej rezignácii, narušenie schopnosti tešiť sa, pokles libida. Prítomné sú neustále výčitky za smrť rodičov, resp. za to, že z jeho subjektívneho pohľadu teoreticky mohol, ale nezabránil, tragickej udalosti (v ten večer mal ísť autom s rodičmi, ale rozhodli sa, že ostane doma), objektívne udalosti zabrániť nijako nemohol. Neustály návrat k psychicky nespracovaným tragickým udalostiam a z toho plynúce výčitky klienta vedú k pocitom smútku, odporu a hnevu voči sebe samému, nárastu úzkosti a trestaniu sa formou podvedomého odopierania si pozitívnych zážitkov a situácii v reálnom živote. To sa navonok prejavuje jeho vyhýbavým správaním, sociálnym stiahnutím a obmedzením vzťahových väzieb. Fungovanie je celkovo introvertné, samotárske, bez hlbšej perspektívnej motivácie. Vplyv tragickej udalosti na aktuálny životný obraz klienta je nesporný a doteraz pretrvávajúci. Užíva lieky proti úzkosti a úpravu spánku, hlavným liečebným mechanizmom zostáva dlhodobá psychoterapia. Diagnostický záver: F438.

30. Žalobkyňa 1/ vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedla, že matka bola jej najlepšia kamarátka všetko spolu robili. Aj keď bola v Bratislave, volali si niekoľkokrát za deň. Chodili spolu na dovolenky, výlety, voľnočasové aktivity. Keď prišla z Bratislavy, išla domov. To, že tu matka nie je, je pre ňu obrovská rana, resp. strata, prišla o ňu v relatívne mladom veku, krátko po svadbe. Smrťou matky žalobcovia stratili domov, dva týždne žili na hoteli, do ich bytu sa nedokázali vrátiť, po jej smrti žalobkyňa 1/ nechodila jeden mesiac do práce. O ich vzťahu by mohla pokračovať nekonečne dlho, hodiny, majú spolu nekonečne veľa fotiek, videí. Chodili spolu na hríby, na jogu, pilates, bicyklovať sa, išlo takýto druh voľnočasových pohybových aktivít. Po dopravnej nehode žalobkyňa 1/ skúšala viac psychológov, aj alternatívnu liečbu, v ničom však nevidela, že by jej to mohlo pomôcť utíšiť smútok. Aj v súčasnej skúša terapiu na nápravu psychického stavu. Môže sa to zdať veľa, tých päť rokov, avšak žalobkyni 1/ to príde stále čerstvé. Brat (žalobca 2/) mal 16 rokov, žalobkyňa 1/ sa chcela oňho postarať, nakoľko mu zostala na tomto svete iba ona. Zariadili mu u babky detskú izbu, dochádzala za ním z Bratislavy, resp. on dochádzal za nimi do Bratislavy. Zabezpečovala starostlivosť ako od rodičov, robila nákupy, aby nezaťažovali babku. Postupom času sa rozhodli presťahovať a zriadiť si nový domov pri Bánovciach nad Bebravou, žalobca 2/ aj v súčasnosti býva s nimi. Vzťah žalobkyne 1/ s otcom bol menej intenzívny, ako s matkou, čo súviselo s tým, že otec chodil každý týždeň pracovne do Talianska. Matka bola pre nich počas týždňa aj matkou, aj otcom. Vzťah s matkou bol intenzívnejší aj vzhľadom na to, že žalobkyňa 1/ je žena. Aj strata otca bola pre ňu veľká, otec zabezpečoval rodinu finančne, avšak matka tu bola vždy pre nich. S otcom absolvovali výlety a voľno-časové aktivity cez víkendy, chodili na dovolenky ako kompletná rodina. Vzťah s otcom bol štandardný, ako vzťah dieťaťa k rodičovi. Nezaváhala ani sekundu stať sa pestúnom brata, nezvažovali, že by sa pestúnom stala napríklad babka. Bola to pre ňu automatika, že ak je to potrebné, tak sa pestúnom stane. Strata matky bola pre žalobkyňu 1/ tak veľká, mala s ňou tak dobrý vzťah, že je pre ňu nevyčísliteľná, ale po dohovore s advokátom dospeli k záveru, že ide o sumu primeranú vzhľadom na intenzitu jej ujmy. V Bratislave navštívila dvoch psychológov, na ich mená si už nespomenie, nakoľko išlo o jednorazovú záležitosť, alternatívnu liečbu skúšala v O. D., volá sa to odblok, mala akoby pustiť svojich rodičov, zmieriť sa s tým, že nie sú, lepšie to spracovať, to bolo asi dva roky po nehode, avšak čakala od toho viac. Vyhľadala ďalšieho psychológa, liečba u psychológa však pre ňu nikam neviedla, dookola si prehrávala deň nehody, preto siahla po liekoch od psychiatra. Keď má horšie obdobie, nevie, čo so sebou, riešim to cez psychiatra, ktorý jej dokáže pomôcť aj bez toho, aby som o tom musela rozprávať.

31. Žalobca 2/ vo svojej výpovedi na pojednávaní uviedol, že jeho vzťah k matke bol výborný, často spolu trávili čas. Matka bola láskavý človek, bol to človek, o ktorého sa mohol oprieť, vyrozprávať sa. Chodievali na výlety, do zahraničia alebo na Slovensku. Po tejto udalosti sa všetko zmenilo. Bol posledný človek, ktorý s rodičmi volal, zo začiatku si preto bral za vinu smrť rodičov, mohol im povedať, aby tam nechodili. Prvé dva týždne po ich smrti bývali na hoteli, neskôr sa presťahoval k babke. Začal chodiť k psychológovi, pretože vinil sám seba, aj keď to bolo inak. Bývali s mamou v jednej domácnosti pred nehodou. Trávil s ňou viac času, nakoľko otec chodil cez týždeň do Talianska. Po tejto udalosti bolo ťažké sa tam vrátiť, pretože bez rodičov tam nebol domov. Momentálne u žalobcu 2/ neprebiehajú terapie so psychológmi, po smrti rodičov sa snažil všetky tie pocity utláčať v sebe, nevyhľadal pomoc ako žalobkyňa 1/, v poslednom čase však začína cítiť, že môže byť nevyhnutné vyhľadať pomoc. Rozhodol sa kvôli tomu, že emócie, ktoré utláčal, ako keby zmizli a nedokáže cítiť rôzne pocity, na základe toho sa rozhodol, že je vhodné obrátiť sa na pomoc psychológa. Partnerku momentálne nemá, priateľov má tých, ktorých som mal aj pred nehodou, do nejakých nových vzťahov, či už priateľských alebo partnerských, zatiaľ nejde. Na otázku, ako fungoval bežný režim starostlivosti žalobkyne 1/ o žalobcu 2/ a či išlo o dennú starostlivosť, odpovedal, že cez týždeň chodil do školy, sestra za ním chodila každý víkend, a keď bol voľný čas, aj cez týždeň. Robila nákupy, boli spolu na lyžovačke. So sestrou bol v dennom kontakte, každý deň si telefonovali. Vzťah s otcom bol dobrý, trávili spolu dosť času cez víkendy, celá rodina chodili na ryby alebo na hríby. Nebol až taký, ako s matkou, pretože otec cez týždeň pracoval v zahraničí. Išlo o štandardný vzťah otca so synom. Chodili spolu na výlety, otec sa snažil dať rodine všetko. Prvýkrát bol u psychológa dva týždne po nehode, navštevoval ho asi jeden rok, aby sa to upravilo. Psychiatra nenavštívil, avšak v blízkej dobe bude musieť. Život matky sa nedá vyčísliť, sumu 60 000,- € navrhol ich právnik.

32. Z výpovede svedka G.. J. D., E.. vyplýva, že žalobkyňa 1/ je jeho manželka, žalobca 2/ je jeho švagor a žije s ním v spoločnej domácnosti. Dňa 26.8.2017 mali svadbu so žalobkyňou 1/, následne v novembri sa stala nehoda. Bolo to emočne neskutočne náročné, život sa zmenil, resp. otočil o 180 stupňov. Svedok bol jediným, resp. jedným z mála ľudí, ktorý žalobcom zostal, či už ako opora, alebo na zabezpečenie životných potrieb. Pokiaľ ide o dopad smrti rodičov žalobcov s dôrazom na smrť matky, uviedol, že žalobkyňu 1/ si bral ako úžasnú mladú ženu, ktorá prekypuje životom, s matkou boli najlepšie priateľky, komunikovali spolu telefonicky denne, ak to bolo možné, každý druhý víkend boli u nich na návšteve. Podnikali spoločné výlety. Jej smrť bola veľkým zásahom, žalobkyňa 1/ stratila matku, ktorá bola jej najlepšou priateľkou a aj otca v jeden okamih. Žalobkyňa 1/ už nebola ako predtým, dlhé mesiace trpela emočnými a psychickými problémami, nespavosťou, komunikácia s ňou bola ťažká. V tom čase sa snažili o dieťa, čo však kvôli problémom a liečbe museli prerušiť, trvalo mesiace, kým sa o to znova pokúšali. Čas hojí rany, avšak stále tu tá trauma je, prejavuje sa u nej nespavosť, máva sny o rodičoch. Stále je tu prítomný duch, resp. spomienka na rodičov, najmä pri rôznych výročných dátumoch, rany sa neustále jatria a stále nie je v pôvodnom stave. Po nehode prešla na svedka zodpovednosť za vývin žalobcu 2/, aj keď formálne je táto na žalobkyni 1/. Pozoroval uňho podobné problémy, ako u žalobkyne 1/. Pred nehodou to bol vitálny bezstarostný 16-ročný chalan, po nehode mal problémy, doteraz sa s jej následkami nevysporiadal. Život sa zmenil tak, že je ťažké sa tomu prispôsobiť. Momentom nehody obaja žalobcovia stratili svoj domov, ktorý mali v spoločnom byte s rodičmi. V byte boli až dva roky po nehode, keď sa rozhodli ho predať. Musel pre nich vytvoriť nový domov, preto sa rozhodli postaviť si dom vo vedľajšej dedine a tam vytvoriť podmienky, aké mali s rodičmi. Podľa názoru svedka mali žalobcovia napríklad v porovnaní s jeho vzťahom k rodičom, tento vzťah neporovnateľný, rodinu žalobcov poznal 15 mesiacov, bola to plnohodnotná rodina plná lásky. Snaží sa byť žalobcom ich oporou. Žalobkyňa 1/ pracovala v exekútorskom úrade v Bratislave. V Bratislave si kúpili aj nový byt, snažili sa vytvoriť si nový domov. Žalobkyňa 1/ nebola schopná pracovného výkonu niekoľko mesiacov po nehode, jej šéfka jej dala platené pracovné voľno, nakoľko videla, že je pracovný výkon je nulový. Do práce sa musela vrátiť aj vzhľadom na finančné záväzky, avšak jej pracovný výkon už nebol rovnaký, po rodičovskej dovolenke sa už do práce nevrátila, čo súvisí aj s tým, že sa presťahovala do Y. P. Y.. Pred nehodou to bola budúca nádejná právnička, chcela napredovať, potom boli jej priority inde, snažila sa zahojiť si svoje psychické rany. Svedok nevedel pomenovať presne, akých odborníkov žalobkyňa 1/ navštívila, okrem D.. Y.. Navštívila odborníkov v Martine, v Liptovskom Mikuláši, čo súviselo aj s potrebou zmeniť prostredie. Navštívila viac psychoterapeutov. Boli jej predpísané aj lieky, ktoré nevie presne pomenovať, ale súviseli s jej psychickým stavom. Jej stav stále nie je rovnaký, ako bol pred nehodou, aj keď je to viditeľne lepšie, vzhľadom na plynutie času a pomohli k tomu aj deti, ktoré sa im narodili. Vie si však predstaviť, že by absolvovala ďalšie aj intenzívnejšie sedenia. Žalobca 2/ po nehode navštevoval detského psychoterapeuta, išlo o intenzívne sedenia v trvaní asi 1 až 2 roky, ktoré však neviedli k

zlepšeniu, aj podľa psychoterapeuta trauma pre neho bola zrejme neprekonateľná. Teraz žiadneho odborníka nenavštevuje, musel riešiť iné životné okolnosti - maturita, sťahovanie, vysoká škola. Svedok vedel o tom, že v súčasnosti žalobca 2/ mieni vyhľadať odbornú pomoc. Pred nehodou to bol bežný šťastný 16-ročný teenager, žil rovnakým životom, ako jeho rovesníci, aj pokiaľ ide o socializáciu, po nehode jeho spoločenský život veľmi utrpel, utiahol sa sám do seba, udržiaval kontakty len s veľmi obmedzeným a úzkym okruhom ľudí, spôsobená trauma uňho stále pretrváva, čo môže byť aj dôvodom, že nenadviazal vzťah s opačným pohlavím. O priebehu pojednávania má svedok vedomosti vzhľadom na jeho profesiu ako právnika. Právny zástupca žalobcov ho informoval, že bude vypovedať o vzťahu so žalobkyňou 1/ a o tom, ako to celé prebiehalo. Sám bol nastavený na to, ako bude prebiehať jeho spontánna výpoveď. Svedok nevedel koľko presne žalobkyňa 1/ po nehode nebola v práci, bolo to minimálne mesiac a viac, boli vtedy aj vianočné sviatky, myslel, že sa vrátila do práce až v januári, avšak vzhľadom na časový odstup päť rokov si to už presne nepamätal.

33. Z výpovede svedka D.. D. Y. vyplýva, že žalobkyňu 1/ eviduje ako partnerku jeho známeho, žalobcu 2/ pozná, stretli sa možno dvakrát. Po udalosti ho kontaktoval manžel žalobkyne 1/, či by som bol schopný poskytnúť medicínsku pomoc, následne sa stretli, pri prvom stretnutí sa snažil poskytnúť emočnú podporu na zvládnutie krízovej situácie. Ich spolupráca sa rozšírila, nakoľko reakcia na udalosť sa natiahla viac, než očakával. Predovšetkým riešili psychoterapiu a medikamentóznu liečbu. Odporučil žalobkyni 1/ vyhľadať psychoterapeuta, s ktorým nadviaže dlhšiu spoluprácu. Obracali sa na svedka pri vzniku krízových situácií. Spolupráca so psychoterapeutom mala len dielčie úspechy, z tohto dôvodu navrhol medikamentóznu liečbu, odporúčal hľadať iné riešenia, kam patrila aj snaha mať dieťa, ktorá bola tiež dôvodom oddialenia medikamentóznej liečby. K liekom sa dostali asi jeden rok po pôrode, predpísal žalobkyni 1/ lieky zo skupiny antidepresív. Riešili tiež jej spánok a nevýkonnosť. Liečba liekmi pokračovala, až kým sa žalobkyňa 1/ s manželom nerozhodla pre ďalšie dieťa. S odstupom rokov došlo u žalobkyne 1/ k akceptácii udalosti, prijatie je prítomné, ale sú tam prítomné tiež rezíduá vecí, ktoré by za normálnych okolností, nemali byť prítomné. Stav hodnotil, ako stabilizovaný, ťažko hodnotiť, či je to rovnaké, ako pred udalosťou, zrejme však nie. Nevedel, ako to žalobkyňa 1/ subjektívne pociťuje. V porovnaní s priemerom došlo k natiahnutiu uzdravovania, štandardom je, že človek akceptuje takúto udalosť do 1 až 2 mesiacov maximálne do 6 mesiacov. To sa v tomto prípade neudialo, stav sa natiahol, až do narodenia prvého dieťaťa bojovali so symptómami, ktoré by tam už nemali byť. Dával to do súvisu s tým, že došlo k strate dvoch blízkych osôb a môže to súvisieť aj s potrebou starostlivosti o brata žalobkyne 1/. S právnym zástupcom žalobcov sa svedok stretol prvýkrát dnes na súde. S manželom žalobkyne 1/ riešili len formálnu stránku priebehu súdneho pojednávania. Svedok nekomunikoval z pozície lekára so žalobcom 2/, aj keď tu bola taká požiadavka zo strany rodiny, avšak vzhľadom na jeho vek svedok nemal dostatočné skúsenosti na riešenie jeho stavu, obmedzil som sa len na usmernenie k odborníkovi schopnému riešiť psychický stav detí a mládeže. Na otázku, či ak osoba pociťuje nemajetkovú ujmu podobného typu, lepšie sa vysporiada s následkami ak vyhľadá odbornú pomoc, svedok odpovedal, že odpoveď je individuálna, sú ľudia, ktorí sú schopní sa preniesť cez takúto udalosť aj bez odborníka za podpory rodiny, závisí to od ich zázemia a od samotnej traumy. V tomto prípade je logické, že žalobcovia vyhľadali odbornú pomoc, aj vzhľadom k rozsahu traumy.

34. Žalobcovia na pojednávaní uviedli, že v žalobe sa spomína len ujma vyplývajúca zo smrti matky, z čoho žalovaný odvodzoval, že nárok na jej náhradu sa musí znížiť o polovicu a teda oddeliť následky spôsobené úmrtím otca od úmrtia matky žalobcov. Podľa názoru žalobcov na uplatnený nárok nemožno hľadieť takýmto matematickým spôsobom, súd je povinný všetky okolnosti týkajúce sa zásahu do osobnostných práv žalobcov. Žaloba sa výslovne týka úmrtia matky, avšak sprievodnou okolnosťou je, že po jej úmrtí nebol prítomný otec, aby u žalobcov zmiernil následky vzniknuté smrťou matky. Dôkazy preukazujúce nemajetkovú ujmu nemôžu preto ignorovať úmrtie otca. Pri preukazovaní rozsahu ujmy treba prihliadať na úmrtie otca, ktorým bola trauma žalobcov prehĺbená, resp. výrazne zvýšená. Ak by sa aj žalobcovia mali pokúsiť o matematické vyjadrenie, ak by otec neumrel, možno by žalobný návrh znel na 40 000,- €, ale keďže zomrel, znie na 60 000,- €. Uplatnený nárok sa týka len matky, ak by zahrňoval aj otca, mohol by žalobný návrh znieť na 100 000,- €. Pokiaľ ide o argumentáciu žalovaného týkajúcu sa dedičského konania, nároky z dedičstva a z nemajetkovej ujmy sú dva nároky, ktoré nie je možné právne, ale ani morálne započítavať, pričom žalobcom nie je známa právna úprava a ani judikatúra súdov, ktorá by takéto započítanie upravovala resp. sa ním zaoberala. Dedičstvo je vyslovene majetkový nárok hmotného charakteru, náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch vystihuje určitú nehmotnú podstatu.

35. Žalovaný na pojednávaní uviedol, že nie je ustálená príčina dopravnej nehody, nemožno vylúčiť, že dopravnú nehodu spôsobila tretia osoba, prípadne poškodená, alebo ju spôsobila nejaká technická príčina. Smrť rodičov, napriek tomu, že ide o nepochybne tragickú udalosť, nemusí mať za následok vznik nemajetkovej ujmy, táto ujma nebola v konaní preukázaná. Pokiaľ by aj nemajetková ujma vznikla, žalovaný nesúhlasil s určením jej výšky, ktorá nezodpovedá rozhodovacej praxi súdov. Žalobcovia by si ujmu v takejto výške neuplatnili, ak by nebola žalovaným subjektom poisťovňa, ale napríklad vodič motorového vozidla alebo jeho prevádzkovateľ. Z predložených dôkazov nevyplýva vznik ujmy v dôsledku smrti matky. Doteraz predložené dôkazy sa týkajú ujmy spôsobenej smrťou oboch rodičov. Nie je preukázané, či ujma bola dôsledkom smrti matky, alebo v akom rozsahu jej smrť zohrala rolu. S odôvodnením výšky náhrady ujmy s prihliadnutím aj na smrť otca žalovaný nesúhlasil, chýba tu priama príčinná súvislosť. Takýto výklad by znamenal zodpovednosť poisťovne za akékoľvek úmrtia v minulosti aj pri nesúvisiacich udalostiach. Žalobcovia tvrdia, že rozsah ujmy bol umocnený tiež tým, že žalobca 2/ sa dostal do opatery žalobkyne 1/, avšak žalobkyňa 1/ sa ujala opatery žalobcu 2/ dobrovoľne, napriek tomu, že jej to spôsobovalo psychickú ujmu. Z tohto dôvodu za túto ujmu poisťovňa nezodpovedá a túto skutočnosť treba zohľadniť pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy.

36. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná.

37. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

38. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

39. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

40. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci, c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie, d) ušlého zisku.

41. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

42. Žalobcovia sa v konaní domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka titulom ochrany práva na ochranu osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka, k porušeniu ktorého došlo usmrtením matky žalobcov Z. E. nižšie popísanou udalosťou súvisiacou s prevádzkou osobného motorového vozidla Honda Civic ev. č. Y., ktorá bola na základe zmluvy č. XXXXXXXXXX uzavretej vlastníčkou vozidla N. Š. poistená v UNIQA poisťovňa, a.s., so sídlom Krasovského 15, Bratislava IČO: 00 653 501. Žalobcovia si nárok podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 uplatnili priamo proti poisťovateľovi zo zmluvy o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou predmetného motorového vozidla. Nakoľko, ako už bolo uvedené, v priebehu konania pôvodný poisťovateľ zanikol cezhraničným zlúčením so spoločnosťou UNIQA pojišťovna, a.s., so sídlom Evropská 810/136, Vokovice, Praha 6, Česká republika, IČO: 49 240 480, súd rozhodol o pokračovaní v konaní s menovanou spoločnosťou, ktorá sa stala právnym nástupcom pôvodného poisťovateľa a na ktorú prešli jeho práva a povinnosti.

43. Súd mal za preukázané a konaní nebolo ani sporné, že v bližšie nezistenom čase od 20.35 hod. dňa 21.11.2017 do 09.52 hod. dňa 22.1 1.2017 došlo v obci L. P. k udalosti, pri ktorej vodič osobného motorového vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y. E. E., otec žalobcov, z bližšie nevysvetlených príčin zišiel

v úseku s ostrou pravotočivou zákrutou vo vzdialenosti cca 1,3 km od telesa hrádze vodnej nádrže E. z poľnej cesty, ktorá nie je cestnou komunikáciou, pričom z vozidlom dopadol na vodnú hladinu vodnej nádrže E., kde došlo k ponoreniu vozidla pod vodnú hladinu a jeho zatopeniu. V dôsledku tejto udalosti došlo k usmrteniu vodiča a jeho spolujazdkyne Z. E., matky žalobcov. Zo znaleckých posudkov č. XXX/XXXX N. Č.. XXX/XXXX vo veci súdnej pitvy zomrelých vypracovaných znalkyňami D.. V. Č., E.. N. D.. H. B., E., vyplýva, že príčinou smrti bolo u oboch udusenie utopením v dôsledku zatopenie vozidla vodou z vodnej nádrže E., na usmrtenie nemali vplyv žiadne ďalšie skutočnosti.

44. Predmetná udalosť bola vyšetrovaná Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Bánovciach nad Bebravou, pričom ani na základe podrobne vykonaného vyšetrovania sa nepodarilo objasniť presnú príčinu, pre ktorú vodič nereagoval na pravotočivú zákrutu a zišiel s osobným motorovým vozidlom z poľnej cesty, teda najmä či nereagoval vedome alebo nevedome. Nebola zistená zdravotná indispozícia vodiča, ani technická závada na vozidle či príčina spočívajúca vo vonkajších podmienkach, prípadne iných externých vplyvoch a zo znaleckého dokazovania ani svedeckých výpovedí nevyplynulo, že by pri prichádzal do úvahy úmysel vodiča. Už vôbec potom z výsledkov vyšetrovania nemožno rozumne vyvodiť akékoľvek zavinenie udalosti poškodenou spolujazdkyňou Z. E.. Zo znaleckého posudku č. XXXXXXXXXXXX J.ypracovaného znalcom z odboru cestná doprava M.. D. L. vyplýva, že nakoľko predmetná komunikácia nie je cestnou komunikáciou a nevzťahujú sa na ňu pravidlá cestnej premávky, nie je možné určiť príčinu z technického hľadiska (t.j. také správanie sa účastníkov cestnej premávky, ktoré je v rozpore s technickým výkladom pravidiel cestnej premávky). Avšak z hľadiska všeobecnej kauzality príčinou predmetnej udalosti bolo nevenovanie dostatočnej pozornosti situácií a nesprávna technika jazdy vodiča E. E..

45. Možno preto uzavrieť, že k usmrteniu matky žalobcov Z. E. došlo výlučne v dôsledku udalosti spôsobenej prevádzkou motorového vozidla zn. Honda Civic, ev. č. Y., ktorá bola podľa zákona č. 381/2001 Z. z. poistená právnym predchodcom žalovaného.

46. Žalovaný v rámci svojej procesnej obrany namietal svoju pasívnu vecnú legitimáciu poukazujúc v podstate na to, že podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. má poistený z poistenia zodpovednosti iba právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému nároky uvedené v písm. a) až d) tohto ustanovenia, pričom tento výpočet je taxatívny a nepatrí doňho nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pozostalým po obetiach dopravných nehôd. Táto otázka už bola vyriešená rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, a to konkrétne rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017, ktorý bol pod č. R 61/2018 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR č. 8/2018. V uvedenom rozhodnutí Najvyšší súd judikoval, že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.

47. Nakoľko toto rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017 bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR, nepochybne spadá pod definíciu ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, ktorú súdy v záujme právnej istoty musia v zmysle článku 2 ods. 2 CSP rešpektovať a od ktorej sa možno odkloniť len na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu a len za dôkladného a presvedčivého odôvodnenia tohto odklonu. Konajúci súd žiadne dôvody pre odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v tejto veci nevzhliadol a žiadne takéto dôvody neuviedol ani žalovaný v rámci svojej procesnej obrany. Žalovaný namietal, že rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017 predstavuje arbitrárne a nezákonné rozhodnutie, nakoľko podľa žalovaného senát, ktorý v tejto veci rozhodoval, predmetnú vec nepostúpil podľa § 48 ods. 1 CSP na rozhodnutie veľkému senátu Najvyššieho súdu SR, čo odôvodnil tým, že dovolanie bolo doručené najvyššiemu súdu ešte pred účinnosťou Civilného sporového poriadku a tiež tým, že táto otázka po vydaní uznesenia Ústavného súdu SR už nemôže byť sporná. K tejto obrane žalovaného súd uvádza, že ide len o subjektívny názor žalovaného. Predmetné rozhodnutie dovolacieho súdu nebolo v žiadnom konaní zrušené a navyše k jeho publikovaniu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR nedošlo na základe rozhodnutia daného senátu Najvyššieho súdu SR (ktorý mal podľa žalovaného pochybiť), ale na základe rozhodnutie občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR. Najvyšší súd SR sa pridržal záverov uvedených v rozsudku sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017 aj v ďalších rozhodnutiach, napríklad sp. zn. 6 Cdo 206/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 6 Cdo 143/2017 z 27. februára 2018, sp. zn. 3MCdo

1/2016 zo 14. júna 2017, sp. zn. 6 Cdo 80/2018 z 29. novembra 2018 a sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018.

48. Dôvodná nebola ani obrana žalovaného, pokiaľ namietal, že na uplatnený nárok sa vzťahuje výluka z poistného plnenia upravená v § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 zákona č. 381/2001 Z. z. Z predmetného zákonného ustanovenia v spojení s ustanoveniami s § 4 ods. 2 písm. b) až d) zákona č. 381/2001 Z. z., na ktoré odkazuje, vyplýva, že ak poistná zmluva neustanovuje inak, poisťovateľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu podľa § 4 ods. 2 písm. b) až d), za ktorú poistený zodpovedá svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti. Ustanovenie § 4 ods. 2 písm. b) upravuje škodu vzniknutú poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou veci. Ustanovenie § 4 ods. 2 písm. c) upravuje účelne vynaložené náklady spojené s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poistné plnenie; napokon ustanovenie § 4 ods. 2 písm. c) upravuje ušlý zisk. Zo žiadneho z odkazovaných ustanovení § 4 ods. 2 písm. b) až d) nemožno vyvodiť, že by sa výluka upravená v § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 vzťahovala na zodpovednosť poisteného za nemajetkovú ujmu spôsobenú porušením práva na ochranu osobnosti. Ustanovenie § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 je potrebné vykladať tak, že poistený nemá právo, aby zaňho poisťovňa uhradila výslovne majetkovú škodu, za ktorú poistený zodpovedá svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti; nemožno z neho vyvodiť výluku vzťahujúcu sa na nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody, ktorá má zjavne nemateriálnu povahu. Podporne možno uviesť, že z § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 vyplýva, že poistený má aj v prípade zodpovednosti voči svojmu manželovi alebo osobám, ktoré s ním v čase vzniku škodovej udalosti žili v domácnosti, právo, aby zaňho poisťovateľ nahradil škodu podľa § 4 ods. 2 písm. a), teda škodu na zdraví a nákladov pri usmrtení. Nakoľko súd pojem škoda použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. vykladá v súlade s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31. júla 2017, je to práve škoda na zdraví a náklady pri usmrtení, ktoré sú spomedzi nárokov krytých poistením zodpovednosti uvedených v § 4 ods. 2 obsahovo najbližšie pojmu nemajetková ujma pozostalým tak, ako ho vyložil Najvyšší súd SR. Aj z tohto dôvodu preto výluku podľa § 5 ods. 1 písm. b) bod 1 nemožno na prejednávanú vec vztiahnuť. Už len pre úplnosť potom možno uviesť, že žalovaným označená výluka by nebola ani hypoteticky použiteľná na žalobkyňu 1/, ktorá síce bola dcéra vodiča, ale v čase vzniku škodovej udalosti s ním nežila v spoločnej domácnosti.

49. Nakoľko súd dospel k záveru, že žalovaný ako poisťovňa, je v tejto veci pasívne vecne legitimovaným subjektom, zaoberal sa ďalej otázkou existencie a výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. V zmysle Ústavy SR má každá fyzická osoba právo na nedotknuteľnosť svojej osoby a súkromia, ako aj právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života. Trvalá a nenahraditeľná strata blízkej osoby, rodinného príslušníka, je nepochybne jedným z najzraňujúcejších možných zásahov do práva na ochranu súkromného a rodinného života. Možno preto konštatovať, že usmrtenie človeka je tak vážnym zásahom do práva na ochranu osobnosti jemu blízkych osôb, že v ich prípade spravidla zakladá voči pôvodcovi zásahu okrem satisfakčných nárokov uvedených v § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka aj právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. V prejednávanej veci navyše ani nie je možná nepeňažná forma satisfakcie od priameho pôvodcu zásahu - vodiča, otca žalobcov, ktorý nehodovú udalosť neprežil a nie je si možné predstaviť, že by satisfakčný účinok mala akákoľvek nepeňažná forma satisfakcie od prevádzkovateľa vozidla - starej matky žalobcov, Anny Štrbavej. Je však tiež potrebné prisvedčiť žalovanému, že zjavne žiaden satisfakčný účinok by nemal ani prípadný odsudzujúci rozsudok vydaný v trestnom konaní voči vodičovi E. E., t.j. otcovi žalobcov, ak by tento nezomrel, nakoľko ako vyplýva z výpovede žalobcov, títo s ním mali dobrý vzťah. Ako určitá forma nepeňažného zadosťučinenia by mohlo pôsobiť iba ospravedlnenie E. E. alebo iné obdobné konanie, ktoré však prirodzene neprichádzalo do úvahy.

50. Zásah do práva na ochranu osobnosti vzniká v momente, keď sa fyzická osoba dozvie správu o úmrtí blízkej osoby. Prirodzene následky tohto zásahu sa bezprostredne po tom rozvíjajú a následne u fyzickej osoby začína proces vyrovnávania s týmto zásahom. Práve na základe vonkajších prejavov tohto procesu je možné dokazovaním zisťovať intenzitu zásahu. Súd sa zaoberal určením výšky náhrady nemajetkovej ujmy individuálne vo vzťahu ku každému zo žalobcov. Možno však spoločne uviesť, že oboch žalobcov zasiahla smrť ich blízkej osoby - matky. Išlo o smrť náhlu a za tragických okolností. Matka žalobcov zomrela vo veku 44 rokov, teda žalobcovia boli za pravidelného behu udalostí pripravení o

desaťročia spoločného života s ňou. V prípade oboch žalobcov to bola navyše matka, ktorá sa vo väčšej miere než otec (vzhľadom na výkon práce v zahraničí) podieľala na osobnej starostlivosti o rodinu, a ktorá bola v intenzívnejšom osobnom styku so žalobcami.

51. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že u oboch žalobcov došlo súčasne s úmrtím matky aj k strate otca. Náhrada ujmy za zásah do osobnostných práv žalobcov, ktorý vznikol v dôsledku smrti otca, nie je predmetom tohto konania. Vzhľadom na skutočnosť, že k úmrtiu oboch rodičov žalobcov došlo súčasne, nie je možné dôsledky oboch týchto udalosti úplne dôsledne oddeliť. Táto nemožnosť však nesmie viesť k tomu, aby došlo k zaťaženiu žalobcov neúnosným dôkazným bremenom. Žalobcovia sa pritom o toto oddelenie pokúsili, čo vyplýva z ich skutkovej argumentácie i výpovedí. Smrť otca bola súčasne prítomná okolnosť, za ktorú žalovaný nezodpovedá. Avšak za situácie, keď je jeden z rodičov mŕtvy (bez ohľadu na to, či zomrel súčasne s druhým alebo prípadne skôr pri nesúvisiacej udalosti), je strana druhého z rodičov o to väčším zásahom pre ich deti ako blízke osoby. Súd musí pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch brať do úvahy všetky pre toto rozhodnutie relevantné skutočnosti. Pre vylúčenie pochybností však súd uvádza, že žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je výlučne náhradou za zásah do ich osobnostných práv spôsobených smrťou matky.

52. Vonkajšie prejavy vysporiadania sa žalobcov s utrpenou stratou boli v konaní okrem iného preukazované výsluchom D.. D. Y. a jeho lekárskymi správami. Vo vzťahu k tomuto svedkovi žalovaný namietal, že ide o známeho manžela žalobkyne 1/. Súdu táto skutočnosť neunikla, a ako každý dôkaz, aj dôkazy, ktorých pôvodcom bol D.. D. Y., hodnotil kriticky, avšak súd nevidel v jeho výpovedi, ani v lekárskych správach, znaky zjavnej tendenčnosti, pre ktoré by bola znížená ich dôkazná hodnota. Pritom súd zdôrazňuje, že svedok vypovedal po poučení o trestnoprávnych následkoch krivej výpovede. Navyše tieto dôkazy smerovali najmä k preukázaniu skutočnosti, že obaja žalobcovia sa vyrovnávali, resp. vyrovnávajú s tragickou udalosťou, ktorá ich zasiahla, nadpriemerne dlho, čo však súd nepovažoval za rozhodujúce kritérium pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v tomto konaní, nakoľko práve toto nadpriemerne dlhé trvanie je podľa názoru súdu z veľkej časti potrebné pripísať strate oboch rodičov, pričom predmetom tohto konania bola len náhrada nemajetkovej ujmy v súvislosti s úmrtím matky žalobcov.

53. Žalobkyňa 1/ mala v čase smrti matky 25 rokov. Išlo tak o mladú dospelú osobu, ktorá sa relatívne osamostatnila od rodičov v tom zmysle, že žila vo vzťahu a mala prácu. Súd však poukazuje na skutočnosť, že svadba žalobkyne 1/ s jej manželom sa uskutočnila len krátko (asi 3 mesiace) pred úmrtím matky. Žalobkyňa 1/ v danom čase bola ešte bezdetná. Z výpovedí strán i svedkov sa súdu javí, že žalobkyňa 1/ ako dcéra mala s matkou viac spoločných záujmov, pričom ako ešte mladý dospelý človek mala stále pomerne pevný vzťah s matkou, aj napriek určitému osamostatneniu. V dôsledku dopravnej nehody teda žalobkyňa 1/ prišla v pomerne mladom veku a krátko po svadbe o matku, s ktorou mala vypestovaný blízky vzťah. Nemožno opomenúť ani následok úmrtia matky spočívajúci v tom, že žalobkyňa 1/ sa začala starať o svojho maloletého brata (žalobcu 2/), čo významne ovplyvnilo jej súkromný život. Túto skutočnosť možno subsumovať pod následky smrti matky (bez ohľadu na dôvody - nebol prítomný druhý z rodičov, ktorý by mohol zabezpečiť starostlivosť o maloletého žalobcu 2/), pričom hoci právnu povinnosť prevziať starostlivosť o žalobcu 2/ žalobkyňa 1/ nemala, je úplne legitímne, ak to pociťovala ako morálnu povinnosť. Dôsledky smrti matky sa prejavili aj v pracovnom uplatnení žalobkyne 1/ a toto bolo ďalej ovplyvnené starostlivosťou o žalobcu 2/. Žalobkyňa 1/ pracovala v čase úmrtia matky v exekútorskom úrade v Bratislave, pričom aj z dôvodu starostlivosti o žalobcu 2/ sa presťahovala do okresu Bánovce nad Bebravou. V konaní bolo tiež preukázané lekárskymi správami a výsluchom svedkov, že u žalobkyne 1/ pôsobili nadpriemerne dlho trvajúce psychické problémy. Ako už súd uviedol, že najmä v tomto prípade prirodzene nie je možné bezo zbytku oddeliť následky smrti matky od smrti otca, hoci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že bližší vzťah mala žalobkyňa 1/ práve s matkou, je dôvodné mať za to, že to bola smrť oboch rodičov, ktorá viedla k predĺženiu psychických útrap u žalobkyne 1/, preto túto skutočnosť súd nemohol vziať v celom rozsahu za podklad pre prípadné zvýšenie náhrady nemajetkovej ujmy.

54. Žalobca 2/ mal v čase smrti matky 16 rokov. Bol teda v tom čase ešte maloleté dieťa, nachádzajúce sa v citlivom veku dospievania, ktorý bol výchovou a výživou odkázaný na rodičov, pričom jeho výchovu z rodičov zabezpečovala primárne práve matka. U žalobcu 2/ súd badal nižšiu schopnosť verbalizovať svoje pocity spojené so stratou matky, resp. nižšiu schopnosť otvoriť sa, čo je však vzhľadom na okolnosti tejto pre žalobcu 2/ stále úplne nespracovanej traumy pochopiteľné. Súdu sa javí, že ako syn mal o niečo

menej spoločných záujmov a aktivít s matkou, než žalobkyňa 1/, uvedené je však možné považovať za prirodzené a nijako to nesvedčí o zhoršenej kvalite vzťahu s matkou. Následky smrti matky v tak mladom (iba dospievajúcom, ešte detskom) veku na psychický stav žalobcu 2/ sú nepochybne vážne. Navyše schopnosť žalobcu 2/ vyrovnať sa s nimi je znížená, čo preukazuje aj nález vypracovaný psychologičkou E.. G. E. zo dňa 24.10.2019. Žalobca 2/ má skôr tendenciu ich potláčať, než ich spracovať. Žalobca 2/ sa ocitol bez starostlivosti rodičov a prešiel do starostlivosti svojej sestry, ktorá napriek snahe nemôže nikdy úplne nahradiť rolu rodiča. V prípade žalobcu došlo vo veľmi mladom veku v istom zmysle k takmer úplnému rozvráteniu jeho doterajšieho života, čo predstavuje mimoriadne veľký zásah do práva na rodinný a súkromný život. Pritom však nemožno opomenúť, že k takému veľkému rozvratu nedošlo len následkom smrti matky, ale aj následkom smrti otca, preto súd musel túto skutočnosť zohľadniť pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá by v prípade, že by súd rozhodoval o náhrade ujmy spôsobenej súčasnou smrťou oboch rodičov podstatne vyššia. Na druhej strane možno mať nepochybne za to, že aj strata matky sama o sebe v takto mladom a citlivom veku môže viesť k dlhotrvajúcim a v niektorých prípadoch aj celoživotným duševným útrapám.

55. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zákonom ponechaná na úvahu súdu. Táto úvaha súdu však nemôže byť svojvoľná a musí byť preskúmateľná. Je potrebné prihliadať na výšku náhrad priznávanú súdmi v obdobných prípadoch. Pritom je podľa názoru súdu nutné do istej miery objektivizovať priznanú výšku náhrady berúc do úvahy cenovú hladinu. S vedomím o určitých odlišnostiach v právnej úprave je primerane použiteľná v tejto súvislosti aj podstatne rozvinutejšia česká judikatúra, pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 25 Cdo 894/2018 zo dňa 19. septembra 2018. Aj v slovenskom právnom poriadku je zaužívané indexovať peňažné plnenia (či už náhrady, odmeňovanie a pod.) podľa výšky miezd, ktorú možno považovať okrem iného aj za funkciu ekonomickej výkonnosti a cenovej hladiny v národnom hospodárstve. Súd preto za objektivizujúce kritérium v tomto prípade určil priemernú hrubú mzdu v národnom hospodárstve, ktorá v roku 2017 dosahovala 954,- € mesačne, čo je skutočnosť všeobecne známa a nie je ju potrebné dokazovať. V súlade s kritériami zaužívanými v judikatúre súd v záujme preskúmateľnosti považoval za základnú sumu, ktorou by malo byť poskytnuté primerané zadosťučinenie pozostalému dieťaťu sa strasti spôsobené smrťou rodiča, sumu 20-násobku priemernej mzdy v národnom hospodárstve v čase, kedy k zásahu do práva na ochranu osobnosti došlo. Práve takto zvolené kritérium zabezpečuje, že priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy sa nebude v porovnaní s inými súdnymi rozhodnutiami vymykať ani jedným smerom. Táto suma predstavuje 19 080,- €. Od tejto sumy sa súd môže odchýliť oboma smermi zohľadňujúc individuálne okolnosti konkrétneho prípadu. V prípade žalobkyne 1/ súd považoval za primerané zadosťučinenie túto základnú sumu, po zaokrúhlení 19 100,- €. V prípade žalobcu 2/ súd vzhliadol dôvody pre zvýšenie tejto sumy na 22 900,- €. Uvedené sumy sú matematicky zaokrúhlené na najbližších celých 100,- €, nakoľko súd nepovažoval za vhodné „oceňovať“ stratu blízkej osoby s presnosťou na desiatky či jednotky eur. K rozdielnej výške priznaných súd dospel súd vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa 1/ bola v čase úmrtia matky už plnoletá, pričom v prípade plnoletých už osamostatnených detí je v súdnej praxi zaužívané priznať náhradu nemajetkovej ujmy v súvislosti s usmrtením rodiča zreteľne nižšiu, než v prípade maloletých detí. Na druhej strane v prípade žalobkyne 1/ nebolo možné v čase asi tri mesiace po svadbe hovoriť o jej úplnom (prinajmenšom citovom) osamostatnení a bolo potrebné zohľadniť, že to bola práve žalobkyňa 1/, ktorá prevzala bremeno starostlivosti o svojho maloletého brata. V prípade žalobcu 2/ súd pristúpil k zvýšeniu priznanej náhrady nad základnú sumu vzhľadom na jeho vek v čase udalosti a zhoršenú schopnosť sa s ňou psychicky vyrovnať.

56. Pokiaľ ide o argument žalovaného, že žalobcovia by si náhradu nemajetkovej ujmy či už vôbec alebo v takejto výške nenárokovali voči prevádzkovateľovi motorového vozidla (ich stará matka) alebo vodičovi (ich otec), nakoľko sú to ich príbuzní, ale účelovo si ju uplatňujú iba voči žalovanému ako poisťovni, súd uvádza, že základnou funkciou poistenia je poskytnutie poistného plnenia v prípade, že nastane poistná udalosť. Je úplne legitímne a v praxi prevládajúce, že poškodený subjekt si uplatňuje náhradu škody (prípadne nemajetkovej umy, ako je to v tomto prípade), voči poisťovni a nie voči iným zodpovedným subjektom. Je pritom úplne nepodstatné, či eventuálny škodca je v nejakom vzťahu s poškodeným alebo nie. V prípade niektorých druhov poistení môže byť škodcom dokonca aj sám poškodený, ktorému by inak právo na náhradu škody nevzniklo, ale právo na poistné plnenie áno. V tomto prípade škodcovia boli poistení u žalovaného a žalobcovia sa rozhodli domáhať sa poistného plnenia od poisťovne, čo im výslovne umožňuje ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., na ich postupe nie je v tomto smere nič účelové a je dôvodné predpokladať, že so svojim nárokom by sa obrátili priamo a výlučne na

poisťovňu aj v prípade, že by ich otec žil (obdobne nežiadajú jeho uspokojenie od svojej starej matky ako prevádzkovateľa vozidla).

57. Bezúspešná bola aj obrana žalovaného v časti, v ktorej sa domáhal aplikácie § 450 Občianskeho zákonníka upravujúceho zníženie náhrady škody z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Toto ustanovenie nie je ani analogicky aplikovateľné pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd aj bez tohto ustanovenia určuje výšku náhrady s prihliadnutím na všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti a ak by dospel k záveru, že sú tu dôvody pre mimoriadne zníženie alebo nepriznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, v súlade s tým by rozhodol. Takéto dôvody však súd nevzhliadol, pričom ich nemožno vidieť ani v blízkom vzťahu žalobcov so škodcom. Rovnako neopodstatnené by bolo skúmať majetkové pomery škodcu a žalobcov, nakoľko výška ujmy pociťovanej pozostalými nezávisí od výšky majetku škodcu alebo žalobcov, v tejto súvislosti pozri rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 139/2011 zo dňa 30. októbra 2012. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd nie je viazaný ani limitmi uvedenými v zákone o zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, aj samotné obete trestných činov majú právo domáhať sa voči zodpovednému subjektu vyššej náhrady, než vyplýva z uvedeného zákona.

58. Nedôvodná bola aj námietka žalovaného, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy mal byť kompenzovaný dedičstvom po otcovi, ako vinníkovi predmetnej udalosti. Ide o zjavne nesprávny názor. Predovšetkým povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, otcovi žalobcov teda nevznikla a vzhľadom na jeho úmrtie ani vzniknúť nemôže. O kompenzácií (t.j. započítaní) v tomto prípade v žiadnom prípade nemožno hovoriť, nakoľko sa tu nestretli žiadne vzájomné pohľadávky. Inštitút dedenia nepredstavuje pohľadávku dediča voči poručiteľovi, ide o prechod práv a povinností z dediča na poručiteľa. Žalovaný azda mohol mať na mysli zánik pohľadávky splynutím osoby veriteľa a dlžníka, avšak v tomto prípade bude dlžníkom po právoplatnosti tohto rozsudku žalovaný, nie otec žalobcov. Tiež tu je potrebné zopakovať, že aj v prípade, ak by otec žalobcov bol naživе, nemuseli by si žalobcovia uplatniť svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči nemu a bez súdneho rozhodnutia by mu povinnosť zaplatiť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch nevznikla.

59. Súd sa zaoberal všetkou pre vec podstatnou argumentáciou strán sporu, pokiaľ ide o ostatné argumenty strán, súd nepovažoval za potrebné sa s nimi osobitne vysporiadať, nakoľko nie sú spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie vo veci. V tejto súvislosti súd poukazuje na konštantnú judikatúru Ústavného súdu SR, podľa ktorej súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspekt je plne realizované základné právo strany na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05). Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že článok 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutia, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia. Otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie vyplývajúcu z článku. 6 ods. 1 dohovoru, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Judikatúra ESĽP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Z. X. proti Španielsku zo dňa 9. decembra 1994, séria A, č. 303A, s. 12, bod 29; L. Y. proti Španielsko zo dňa 9. decembra 1994, séria A, č. 303B; C. proti Grécku zo dňa 29. mája 1997; L. proti Francúzsku zo dňa 19. februára 1998).

60. Súd nevykonal žalovaným navrhnutý dôkaz pripojením dedičských spisov týkajúcich sa dedičských konaní po rodičoch žalobcov, nakoľko takýto dôkaz nemal pre rozhodnutie súdu v tejto veci význam. Ako už bolo uvedené, žalovaného argument o kompenzácií nároku žalobcov nadobudnutím dedičstva čo do základu neobstojí; navyše žalobcom pre tento argument použité skutočnosti, teda čistá hodnota dedičstva, vyplýva aj z osvedčení o dedičstve, ktoré sú ako listinné dôkazy súčasťou spisu, pričom žalovaný neuviedol, aké ďalšie skutočnosti, ktoré nevyplývajú z príslušných uznesení, by prípadne mali byť preukázané z dedičských spisov.

61. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti súd žalobe čiastočne vyhovel a uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sumách tak, ako sú uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

62. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Súd prihliadol na skutočnosť, že výška priznaného plnenia v tejto veci závisela od úvahy súdu. Hoci teda žaloba bola čiastočne zamietnutá, stalo sa tak iba z procesnej nevyhnutnosti rozhodnúť formálne o celom predmete konania. Súd napriek tomu vychádzal z toho, že žalobcovia mali v konaní plný úspech, preto im vznikol voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom ich výška bude stanovená podľa priznaného plnenia. O výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

63. Na rozhodnutie o separácií trov konania vzniknutých v súvislosti s účasťou žalovaného (resp. jeho právneho zástupcu) na pojednávaní dňa 12.12.2022 neboli splnené procesné podmienky, preto súd podľa § 256 ods. 2 CSP nerozhodol. Pojednávania nariadené na deň 12.12.2022 bolo odročené na návrh žalovaného, ktorý namietal, že nemal zachovanú päťdňovú lehotu na prípravu na pojednávanie podľa § 178 ods. 2 CSP, nakoľko vyjadrenie žalobcov spolu s listinným dôkazom (lekárskou správou D.. D. Y. zo dňa 29.11.2022) mu bolo doručené zo strany žalobcov dňa 7.12.2022 a zo strany súdu až dňa 8.12.2022. Predovšetkým súd uvádza, že na predmetnom pojednávaní dňa 12.12.2022 bola u oboch strán sporu riadne zachovaná lehota na prípravu na pojednávanie podľa § 178 ods. 2 CSP. Ako vyplýva zo znenia predmetného ustanovenia, táto lehota sa týka doručenia predvolania na pojednávanie, pričom termín pojednávania zobrali obe strany na vedomie na predchádzajúcom pojednávaní dňa 12.9.2022. Súd však na základe výslovného návrhu žalovaného a aplikujúc zásadu rovnosti strán vyjadrenú v článku 6 ods. 1 CSP pojednávanie odročil, aby žalovaný dostal priestor na písomné vyjadrenie sa k podaniu žalobcov a k nemu pripojenému dôkazu, nakoľko žalovaný považoval skutočnosti uvedené v podaní žalobcov za natoľko závažné, že k nim nedokáže pre krátkosť času zaujať kvalifikované stanovisko na pojednávaní. V takýchto procesných situáciách súdy spravidla aplikujú analogicky podľa § 178 ods. 2 CSP lehotu päť dní, v prípade nezachovania ktorej môže byť v záujme rovného postavenia strán daný dôvod na odročenie pojednávania. Vzhľadom na skutočnosť, že prílohou podania žalobcov zo dňa 7.12.2022 bol aj listinný dôkaz, primeranej procesnej diligencii žalobcov by zodpovedalo čo najskoršie možné podanie predmetného vyjadrenia s prílohou alebo aspoň samotného listinného dôkazu a jeho doplnenie vyjadrením neskôr. Na druhej strane aj žalovaný, pokiaľ mal za to, že predmetné podanie s prílohou si vyžaduje z jeho strany podrobné písomné vyjadrenie, a ktorý sám uviedol, že mu bolo zo strany žalobcov doručené ešte dňa 7.12.2022, mal dosť času prinajmenšom na to, aby navrhol súdu odročenie pojednávania, pričom súd by mohol o jeho odročení rozhodnúť ešte pred termínom pojednávania a strany by neboli povinné sa na pojednávanie dostaviť. Znamená to, že zavinenie trov konania spojených s účasťou strán na pojednávaní dňa 12.12.2022 možno v rovnakej miere pripísať obom stranám sporu a z tohto dôvodu neboli splnené podmienky na priznanie separátnych trov konania ani jednej strane. Nakoľko súd rozhoduje o separácií trov konania iba v prípade splnenia podmienok uvedených v § 256 ods. 2 CSP, žiaden výrok o separátnych trovách konania do rozsudku nepoňal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie písomne v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Bratislava V.

Podanie urobené v listinnej podobe treba predložiť v potrebnom počte rovnopisov s prílohami tak, aby sa jeden rovnopis s prílohami mohol založiť do súdneho spisu a aby každý ďalší subjekt dostal jeden rovnopis s prílohami. Ak sa nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie podania na trovy toho, kto podanie urobil.

Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.